

12

Důchody tvoří 31 %
státního rozpočtu

16

Vladimír Kermiet:
Malujeme obraz
ekonomiky

28

František Reismüller:
O přínosech turismu
vypovídá statistika

35

Růst cen nemovitostí
v EU se zastavil

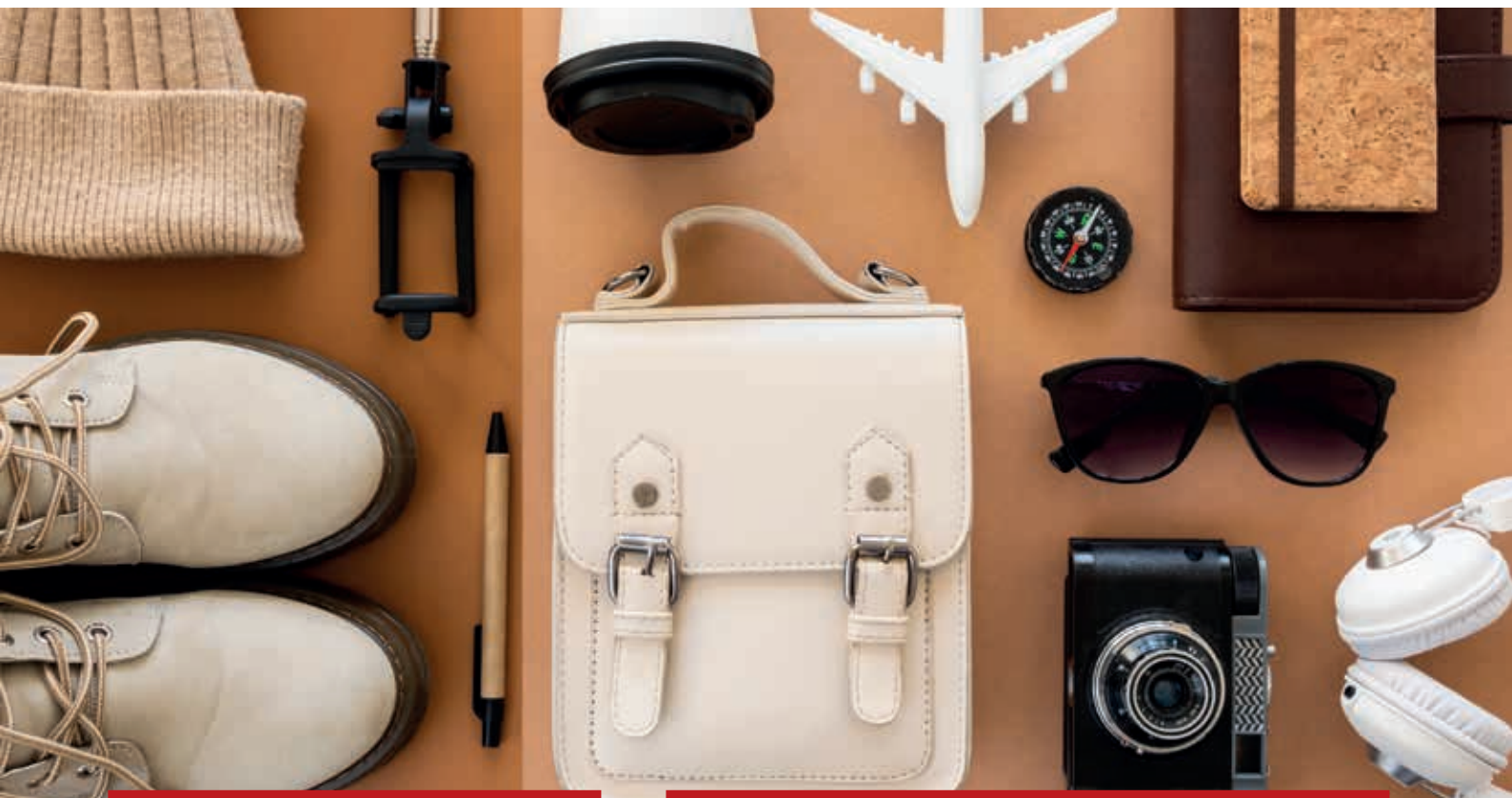
36

Jak se měří úroveň
digitalizace podniků?

STATISTIKA&MY

ČASOPIS ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

05 | 2024 – ROČNÍK 14

TÉMA

Cestovní ruch

- Česko turistické
- Zájem Čechů o zahraničí stále roste
- Ekonomika cestování míří znovu vzhůru

22 000 000

hostů se loni ubytovalo v hromadných
ubytovacích zařízeních v Česku.

Oproti roku 2022 došlo k navýšení o 13,1 %. Nejvíce turisty
lákala Praha, nejčastěji voleným typem ubytování byly
čtyřhvězdičkové hotely.

STATISTIKY O ČSÚ

01

HLAVNÍ ODVĚTVÍ STATISTIKY ČSÚ

PRODUKČNÍ

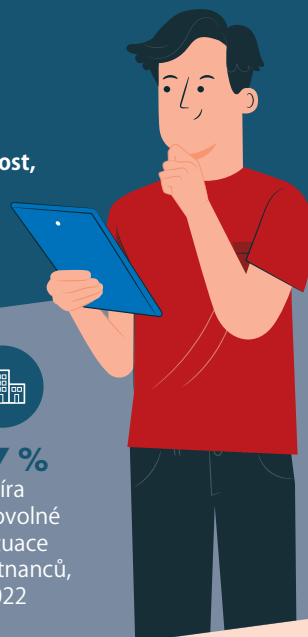
zemědělství, průmysl, cestovní ruch,
věda a výzkum, IT, životní prostředí

SOCIÁLNÍ A DEMOGRAFIE

obyvatelstvo, nezaměstnanost,
příjmy a výdaje

MAKROEKONOMICKÉ

HDP, zahraniční
obchod, inflace

02

NAŠI ZAMĚSTNANCI

60 %

zaměstnanců ČSÚ
má vysokoškolské
vzdělání, 2022

Počet zaměstnanců ČSÚ, 2023

605

zaměstnanců
ústředí Praha

316

muži

957

ženy

1 273

celkem

668

zaměstnanců
krajské správy

4,7 %

míra
dobrovolné
fluktuační
zaměstnanců,
2022

03

SBĚR DAT

312

kmenových
tazatelů ČSÚ

109

využívaných
administrativních
zdrojů dat,
2022

25 %

elektronicky
sebraných výkazů
u domácností,
2022

496,6 tis.

zpracovaných
výkazů od
respondentů, 2022

61 %

elektronicky
sebraných výkazů
u podniků, 2022

04

VOLBY OD ROKU 1990

14 733

volebních komisí
k proškolení a převzetí
dat (volby prezidenta
republiky, 2023)

142

mimořádných
voleb do
zastupitelstev
obcí

do Senátu Parlamentu ČR

14x

do krajských
zastupitelstev

6x

do zastupitelstev
obcí

do Evropského
parlamentu

4x

do Poslanecké
sněmovny
Parlamentu ČR

9x

prezidenta
republiky

3x

8x

referendum
(o vstupu ČR do EU)

1x

05

POSKYTOVÁNÍ DAT

1 341

statistických výstupů
(publikace, datové
sady, tiskové zprávy,
analýzy), 2022

Mobilní aplikace ČSÚ, září 2023

1 438

aktivních
uživatelů

Sledující na sociálních sítích ČSÚ, září 2023

27 344

X

5 167

Instagram

2 274

LinkedIn

779

YouTube

12,1 tis.

citací zaměstnanců
v médiích,
2022

9,2 tis.

dotazů
zodpovězených
Informačními
službami ČSÚ,
2022

851

zveřejněných sad ve
formě otevřených dat,
2022

Číslo o cestovním ruchu

Vážené čtenářky,
vážení čtenáři,

vítám vás u květnového vydání našeho časopisu Statistika & My, které je tentokrát zaměřeno na oblast cestovního ruchu. Dočtete se zde řadu zajímavostí o domácím i zahraničním cestovním ruchu, o oblíbených typech ubytování a třeba i o tom, jakým způsobem dochází k postcovidovému oživení tohoto oboru. Téma

doplňuje zajímavý rozhovor s ředitelem agentury CzechTourism Františkem Reismüllerem. Dozvíte se z něho například, jaká data k hodnocení cestovního ruchu tato agentura využívá a z jakých zdrojů je čerpá.

Dále vám přinášíme rozhovor s ředitelem odboru národních účtů Vladimírem Kermietem o tom, jak se v ČSÚ provádějí odhady národního důchodu a co vše je s tím spojeno. Své mnohaleté zkušenosti z oblasti makroekonomické statistiky uplatňuje Vladimír Kermiet i ve spolupráci se statistickými úřady z jiných zemí, zejména při poskytování technické asistence statistikům v Severní Makedonii a Albánii.

V tomto vydání najdete i podnětné články zaměřené na další témata, například se můžete dozvědět, jak se zjišťuje digitální vyspělost podniků a jak si v tomto ukazateli vedou firmy v České republice. Ve statistice odvětví se tentokrát dočtete o vývoji tržeb v maloobchodě nebo o dovozu ropy a historická rubrika se věnuje snahám statistiků podchytit černý trh. V souvislosti s 20. výročím vstupu České republiky do Evropské unie bych vás také rád upozornil na publikaci „Česko: 20 let v Evropské unii“, kterou ČSÚ k této příležitosti vydal. Stručnou anotaci a odkaz na její internetové vydání nalistujete v rubrice Do knihovny.

Na stránkách tohoto časopisu na vás samozřejmě čeká i řada dalších aktuálních ekonomických informací.

Přeji vám příjemné čtení.

JAROSLAV SIXTA
místopředseda ČSÚ

CESTOVNÍ RUCH

- 19** Česko turistické
- 22** Zájem Čechů o zahraničí stále roste
- 23** Ekonomika cestování míří znovu vzhůru
- 26** Penziony, kempy, hotely i botely

UDÁLOSTI

- 4** Do boje o 21 míst vyrazilo 675 zájemců
- 4** Ve Statistickém geoportálu přibyla nová data
- 4** Přeshraniční spolupráce v sousedních regionech
- 5** Bilaterální spolupráce
- 5** Inspirace z Prahy
- 5** Pomáháme Severní Makedonii

ZE SVĚTA

- 6** Ubytování na dovolenou stále častěji vybíráme online
- 7** Záliba v historických autech se v Nizozemsku zvyšuje
- 7** Migrace na severu Norska

STATISTIKA ODVĚTVÍ

- 8** Vánoční svátky tržby maloobchodníků nezachránily
- 10** Odkud přitéká černé zlato

TRH PRÁCE A SOCIÁLNÍ STATISTIKY

- 12** Důchody tvoří 31 % státního rozpočtu

LIDÉ A SPOLEČNOST

- 14** Nádory se vyskytují častěji u mužů

ROZHOVOR

- 16** Malujeme obraz ekonomiky
- 28** O přínosech turismu vypovídá statistika

ÚHEL POHLEDU

- 32** Pomáháme statistikům z jiných zemí
- 34** Důvěra a důvěryhodnost jsou spojené nádoby

MAKROEKONOMIKA A FINANCE

- 35** Růst cen nemovitostí v EU se loni zastavil

ANALÝZA

- 36** Jak se v EU měří úroveň digitalizace podniků?

HISTORIE

- 40** Nákupy načerno

Do boje o 21 míst vyrazilo 675 zájemců

Český statistický úřad dnes zveřejnil seznam kandidátů pro volby do Evropského parlamentu.

Volby se na území České republiky uskuteční ve dnech 7. a 8. června v celkem 14 714 volebních okrscích. Ministerstvem vnitra bylo zaregistrováno 30 kandidátních listin, z toho 19 listin podaly samostatně kandidující politické strany a politická hnutí, 11 listin pak koalice politických stran a hnutí. Zákonem povolený maximální počet 28 platných kandidátů na kandidátní listině využilo 17 kandidujících subjektů, naproti tomu v jednom případě kandiduje za kandidující subjekt

pouze jedna osoba. O mandát europoslance letos usiluje 675 kandidátů, aktuální počet kandidujících se však může do voleb ještě změnit, neboť někteří mohou být v zákonné lhůtě kandidujícím subjektem odvoláni či mohou například sami odstoupit. Průměrný věk kandidátů v nadcházejících volbách je 47,6 let. Celkem devíti nejmladším kandidátům je 21 let. Nejstaršími uchazeči o poslanecký mandát jsou dva kandidáti shodně ve věku 81 let. Z celkového počtu kandidujících představují 36,4 % ženy, a jejich relativní zastoupení se tak oproti předchozím volbám zvýšilo. Ve volbách kandidují členové celkem 51 politických stran a hnutí,

téměř 29,5 % kandidátů je bez politické příslušnosti.

Aktuální seznam kandidátů včetně statistických přehledů o počtech kandidujících podle věku, pohlaví nebo politické příslušnosti, zveřejňuje ČSÚ na speciální webové stránce www.volby.cz.

Ve Statistickém geoportálu přibyla nová data

Uživatelé mohou sledovat cesty Čechů za prací do zahraničí a zobrazit si výsledky voleb do Evropského parlamentu.

V sekci Dojíždka se nově na mapovém podkladu graficky zobrazují počty a podíly osob vyjíždějících z Česka do vybraných zemí světa, z krajů do všech evropských zemí a z nižších územních jednotek do čtyř sousedních zemí. Výběrem konkrétní země lze zjistit, z jakých oblastí Česka do ní lidé za prací nejvíce dojíždějí.

Sekce Statistický atlas byla v souvislosti s blížícím se termínem voleb do Evropského parlamentu obohacena o výsledky předchozích voleb z roku 2019. V interaktivních mapách je možné zobrazit volební účast či podíly a počty hlasů pro všechny volební strany, které v těchto volbách získaly alespoň jeden mandát.

Statistický geoportál je k dispozici zdarma na níže uvedeném odkazu.

 bit.ly/3ycZecF

Přeshraniční spolupráce v sousedních regionech

Statisticy z Česka a Polska se sešli v Ostravě.

V polovině dubna proběhlo setkání českých a polských statistiků v Ostravě. Jednání se zúčastnili zástupci krajských správ ČSÚ z Olomouce a Ostravy a kolegové z polského statistického úřadu v Opolí. Spolupráce statistiků v těchto regionech se rozvíjí již řadu let, během nichž vzniklo 9 publikací a mnoho dalších cenných výstupů z česko-polské statistiky. Cílem dubnové, v pořadí 17. pracovní návštěvy bylo seznámení s novinkami v činnostech statistických úřadů v obou zemích a dohoda o přípravě společných materiálů pro letošní rok.

KRÁTCE

Bilaterální spolupráce

V březnu navštívili zástupci ČSÚ statistický úřad Maďarska.

Dvoudenní jednání na půdě maďarského statistického úřadu bylo příležitostí pro výměnu zkušeností týkajících se jak vnitřního fungování a organizace obou úřadů, tak i získávání, zpracování a zveřejňování statistických údajů. Maďarská strana představila nástroje pro vyčíslení interních nákladů na práci statistiků a způsoby využití strojového učení při kódování zaměstnání respondentů. Čeští statistici hovořili o práci se scanner daty a o jejich významu pro výpočet inflace. Maďarské kolegyně rovněž seznámily s průběhem předsednictví Česka v Radě EU a s rolí ČSÚ při vedení pracovní skupiny pro statistiku. Diskutovalo se také o významu inovací

a experimentální statistiky pro zkvalitnění výstupů a pro zachycení nových jevů a tendencí ve společnosti. Získané poznatky a zkušenosti z jednání pomohou vedení ČSÚ v další modernizaci procesů a postupů v úřadě.

Inspirace z Prahy

Čeští odborníci se podělili o zkušenosti s externí i interní komunikací úřadu.

V březnu navštívili ČSÚ kolegyně ze statistického úřadu Turecka, aby zde načerpaly znalosti o diseminaci a komunikaci statistických výstupů. Seznámily se jak s prezentací výsledků práce ČSÚ navenek, tak i se způsoby a nástroji komunikace úřadu s vlastními zaměstnanci. Během diskuzí s českými odborníky probírali různé formy publikování statistických údajů elektronicky na webu úřadu, v tištěné papírové

podobě i v mobilní aplikaci. Zajímali se o fungování odboru informačních služeb a odboru vnější komunikace ČSÚ a o způsoby vyřizování dotazů ze strany zájemců o statistické informace. Důležitou součástí návštěvy bylo rovněž předávání zkušeností ze spolupráce s novináři, z vydávání časopisů a osvětových publikací nebo z organizace komunikačních kampaní, např. ke sčítání lidu. Z třídního pobytu si turečtí statistici odvezli mnoho inspirativních námětů a doporučení pro vylepšování komunikace s uživateli i poskytovateli statistických dat.

Pomáháme Severní Makedonii

Experti ze Skopje si v Praze zdokonalují postupy pro statistiku národních účtů.

V rámci dlouholeté spolupráce navštívili ČSÚ statistici ze Severní Makedonie. Čeští experti pomáhají makedonským kolegům zejména v oblasti statistiky národních účtů. Konzultace v průběhu březnové návštěvy se zaměřovaly na téma zaměstnanost a odhady neformální práce, včetně dopadů na ukazatele hrubého domácího produktu a na metodiku čtvrtletních odhadů HDP. O dalším rozvoji vzájemné spolupráce v příštích letech jednali

předseda Státního statistického úřadu Severní Makedonie Apostol Simovski s předsedou ČSÚ Markem Rojíčkem.

Porada vedení schválila nový Etický kodex zaměstnance Českého statistického úřadu. Text Kodexu je zcela v souladu se služebním předpisem nejvyššího státního tajemníka o pravidlech etiky státních zaměstnanců, který byl vydán 3. října 2023. Přílohou Kodexu ČSÚ je rovněž Kodex evropské statistiky, který usměrňuje odbornou statistickou činnost úřadu.

ČSÚ uzavřel s Fakultou informatiky a statistiky VŠE memorandum, jehož cílem je další prohloubení spolupráce při organizaci odborných přednášek, workshopů, zadávání témat studentských závěrečných prací nebo uskutečňování odborných stáží a praxí. Spolupráce bude probíhat i ve využívání datové analytiky a vzdělávání odborníků v oblasti správy dat, řízení IT a pokročilých statistických metod.

Zástupci ČÚZK navštívili ČSÚ za účelem seznámení se s provozem dětské skupiny a závodního stravování, jakožto významnými součástmi politiky péče o zaměstnance a sladování pracovního a osobního života.

KRÁTCE

S produkty obsahujícími přírodní kaučuk se setkáváme vlastně denně. Používá se nejen při výrobě pneumatik, ale také třeba pryžových desek sloužících k mnoha účelům. Například jako podlahové krytiny, střešní krytiny a další stavební materiály. V roce 2022 byly největšími světovými vývozci kaučuku Thajsko (5,47 mld. USD), Indonésie (4,17 mld. USD), Pobřeží slonoviny (2,11 mld. USD), Malajsie (1,42 mld. USD), Japonsko (1,4 mld. USD) a Vietnam (1,23 mld. USD). Na straně dovozu obsadily první místo Čína (3,82 mld. USD), Spojené státy (2,06 mld. USD), Malajsie (1,42 mld. USD), Japonsko (1,4 mld. USD) a Indie (969 mil. USD).

 bit.ly/3UfVXB1

V roce 2022 se na Filipínách konalo nejvíce svateb v prosinci, který je v této ostrovní zemi pro vstup do manželství dlouhodobě oblíbeným měsícem. V roce 2022 se během něho uskutečnilo 12 % z celkového ročního počtu svateb. Nejméně oblíbeným bývá listopad, na který v roce 2022 připadlo jen 5,3 % uzavřených manželství. Ve srovnání s rokem 2021 se rozložení svateb výrazněji nezměnilo, přestože rok 2021 byl ovlivněn protipandemickými pravidly, která postihovala i možnost pořádat svatby.

 bit.ly/3VVTvSt

Ubytování na dovolenou stále častěji vybíráme online

V roce 2023 si přes Airbnb, Booking, ExpediaGroup nebo TripAdvisor zarezervovali hosté v zemích EU v krátkodobých pronájmech téměř 679 milionů nocí.

EVA HENZLEROVÁ
odbor komunikace

Rok 2023 byl tak již třetím rokem v řadě s dvoциferným meziročním nárůstem, i když jeho tempo se zpomalilo. Nejvýraznější nárůst zaznamenaly online rezervace ubytování krátce po propadu v roce 2020 způsobeném pandemií covidu-19. Již roce 2021 vzrostl počet online rezervací o 34 %, a v roce následujícím pak dokonce o 64 %. Loni to bylo „jen“ o 14 %.

Měsíční údaje o pobytech rezervovaných prostřednictvím uvedených čtyř ubytovacích platformů překonaly v roce 2023 předchozí rok v 11 z 12 měsíců, přičemž v jednotlivých měsících posledního čtvrtletí byl zaznamenán nárůst přesahující 20 %. V říjnu bylo v ubytování rezervovaném prostřednictvím online platformů stráveno 55,3 mil. nocí, což je o 21,9 % více než v říjnu 2022. V listopadu se uskutečnilo 31,8 mil. přenocování (+20,0 % oproti listopadu 2022) a v prosinci 45,3 mil. (+25,8 % oproti prosinci 2022). Pouze počet květnových rezervací těsně nepřekročil údaj z roku 2022.

K nárůstu počtu přenocování rezervovaných na výše zmíněných portálech došlo ve všech zemích s výjimkou Lichtenštejnska, tempa růstu v jednotlivých zemích ovšem byla poměrně rozdílná. Ve 4. čtvrtletí 2023 se míry růstu mezi členskými státy EU pohybovaly od 8,6 % v Chorvatsku po 51,4 % na Maltě, přičemž v celé EU činil růst 22,7 %. Španělsko, Francie a Itálie, ve 4. čtvrtletí 2023 nejoblíbenější cílové země, dosáhly míry růstu 28,1 %, 18,5 % a 27,5 %. Ve 3. čtvrtletí 2023 činil průměrný růst v EU 13,4 %, přičemž hodnoty pro jednotlivé země se pohybovaly mezi 7,4 % ve Francii a 39,0 % na Maltě. Ve 2. čtvrtletí 2023 činil průměrný růst v EU 6,4 % a hodnoty pro jednotlivé země se pohybovaly mezi -12,2 % v Rumunsku a +22,5 % ve Slovinsku. V 1. čtvrtletí 2023 činila celková míra růstu

v EU 16,5 % a pohybovala se od -3,2 % v Estonsku do +40,4 % v Itálii.

Z hlediska termínů dochází dlouhodobě k nejvyššímu počtu online rezervací ubytování přes Airbnb, Booking, ExpediaGroup či TripAdvisor na měsíce srpen a červenec. To platilo i pro covidové roky 2020 a 2021. V loňském roce na uvedené letní měsíce připadalo 18 % resp. 19 % z celkového ročního počtu online rezervací. Naopak nízkému zájmu se těší měsíce listopad, leden a únor, na které připadá 3 až 5 % ročního počtu rezervací.

Nejoblíbenějšími regiony na úrovni NUTS 2 pro krátkodobé pronájmy ubytování rezervované prostřednictvím online platformů ve třetím čtvrtletí 2023 byly Jadranska Hrvatska v Chorvatsku (23,7 mil. nocí), španělská Andalusie (14,0 mil. nocí) a francouzská oblast Provence-Alpes-Côte d'Azur (12,2 milionu nocí).

Ve stejném čtvrtletí se mezi 20 nejnavštěvovanějšími regiony nacházelo šest regionů ve Francii, po pěti ve Španělsku a Itálii, dva v Řecku a po jednom regionu v Chorvatsku a Portugalsku.

Pozn.: V článku jsou použita data, která jsou publikována jako experimentální statistika. Tyto statistiky využívají nové zdroje dat nebo metody, které odpovídají potřebám uživatelů, ale ještě nedosáhly vypěstlosti plnohodnotných oficiálních statistik.

Údaje se týkají pouze ubytování nabízeného prostřednictvím platformů, a nelze je z důvodu možného překrývání přidávat k ostatním statistikám cestovního ruchu o pronájmech rekreačních objektů nebo jiných typech ubytování, které jsou k dispozici v rámci evropské statistiky turistického ubytování.

 bit.ly/3Wevian

Záliba v historických autech se v Nizozemsku zvyšuje

V Nizozemsku bylo k začátku letošního roku registrováno 217 tis. aut starších 40 let. Nejvíce veteránů je značky Volkswagen, nejčastěji měly v technickém průkazu uvedenu modrou barvu.

Na začátku roku 2024 bylo registrováno o 47 tis. historických vozidel více než v roce 2019. Téměř polovina historických vozidel byla stará 40 až 50 let, zatímco před pěti lety tento podíl činil 63%. Zvýšil se zejména počet automobilů starých 50 až 60 let – za posledních pět let se zdvojnásobil na 84 tis.

Průměrný věk historického vozu byl 53 let, ale nejstarší registrovaný automobil pochází z roku 1894. Automobilů starších 100 let bylo k 1. lednu 2024 v evidenci 661 (0,3%).

Nejběžnější značkou historických automobilů v Nizozemsku byl na začátku roku 2024 Volkswagen s 32 tis. vozy. Na Volkswageny tak připadá téměř 15 % všech veteránů. Mezi další oblíbené značky patří Mercedes a Citroën s 21 tis., resp. 14 tis. historickými vozy.

Historické automobily se vyráběly v mnoha různých barvách. Nejčastější barvou u těch doposud registrovaných je modrá (16,9%), těsně následovaná červenou (16,5%) a zelenou (16,2%). Nejčastějšími barvami automobilů mladších 40 let jsou šedá, černá a bílá.

Přibližně čtvrtina historických vozidel nebyla v roce 2023 pojištěna, a proto nesměla na veřejné komunikace. Ty vozy, které na silnice směly, najely v předchozím roce v průměru necelých 1,8 tis. km.

Pro srovnání: automobily, které nemají status veterána, najedou v průměru 12,2 tis. km, tedy téměř sedminásobek uvedené vzdálenosti.

Celkem historické automobily najely v roce 2022 přibližně 274 mil. km, což představuje 0,2 % celkové vzdálenosti ujeté všemi v Nizozemsku registrovanými automobily. Ty dohromady urazily přibližně 114,3 mld. km.

bit.ly/3xyGYKz

Migrace na severu Norska

Téměř 70 % z generace dnešních pětáctičtíků, které statistici na severu Norska v regionech Troms a Finnmark sledovali, žilo před dovršením 35 let v jiné obci, než ve které žili ve svých 15 letech.

Podle registru obyvatel z oněch 30 %, kteří se mezi 15. a 35. narozeninami nepřestěhovali, však část pravděpodobně také strávila nějaký čas mimo domov, aniž by nahlásila změnu adresy. Důvodem bylo například vzdělávání. Mnozí se pak vrátili zpět na sever. V celém Norsku žila v 35 letech polovina populace v obci svého dětství.

Norští statistici se podrobněji zaměřili na migraci do vybraných měst: Oslo, Bergen, Trondheim a Stavanger. Ti, kteří

se přestěhovali do měst, si většinou vybrali nejbližší velkoměsto. Výjimku tvořili obyvatelé severního Norska, pro ně bylo

hlavní volbou Oslo. Kdyby se však mezi velká města zařadilo i Tromsø, viděli bychom, že se do něj přestěhovalo mnoho lidí ze severních regionů Tromsu a Finnmark. Pro mnohé je pobyt ve velkých městech dočasný a řada obyvatel se po čase vrací směrem do obce svého dětství. Oslo se od ostatních tří měst liší tím, že v něm více lidí zůstává déle a že migrace z Osly pokračuje ve větší míře i po dovršení 35 let, což má za následek také četnější vystěhování dětí z Osly než z ostatních měst.

Přestože pro stěhování do severních regionů jsou vládou stanoveny určité pobídky, je čistá migrace záporná, a sever Norska se tak postupně vytlidňuje.

bit.ly/3PUmkL5

Vánoční svátky tržby maloobchodníků nezachránily

Maloobchodní tržby v roce 2023 meziročně klesly druhým rokem v řadě. Propadly se prodeje potravin a nepotravinářského zboží. Sestupný trend alespoň částečně tlumil vyšší prodej pohonných hmot.

JANA MEZIHORÁKOVÁ
oddělení statistiky obchodu, dopravy a informačních činností

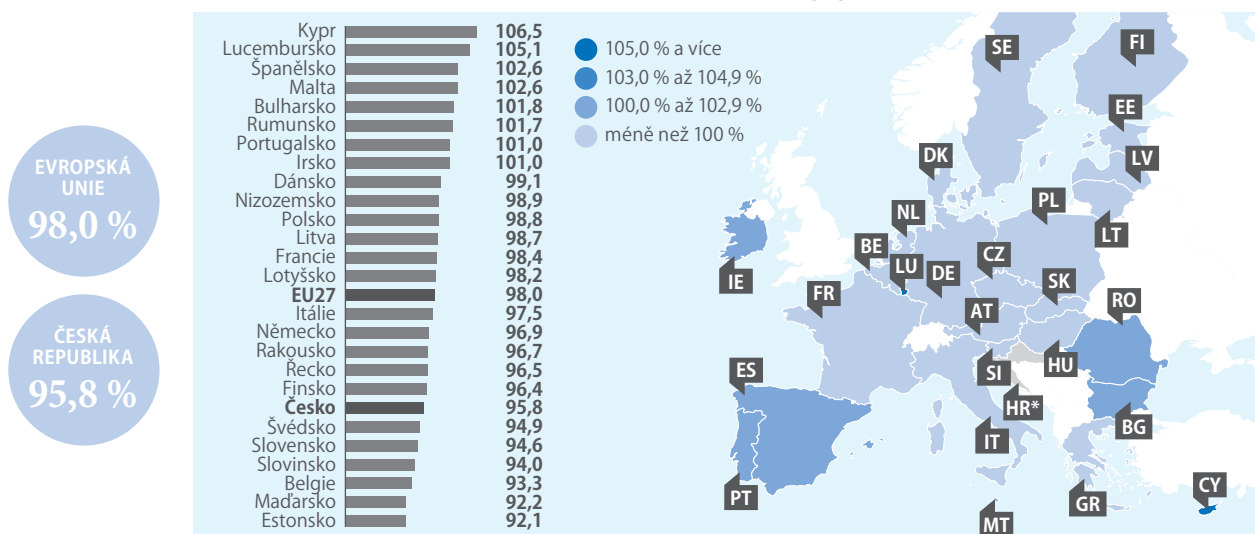

Kalendářně očištěné tržby v maloobchodě (CZ-NACE 47) se v roce 2023 ve stálých cenách meziročně snížily o 4,2% a oproti předchozímu roku se pokles prohloubil o 0,3 p. b. I když ve vánočním období maloobchodní tržby mírně ožily, zejména vlivem prodeje nepotravinářského zboží a pohonných hmot, celkově tržby za rok 2023 zaznamenaly největší meziroční pokles za posledních 23 let, tedy od počátku zjišťování. Tempo meziročního poklesu maloobchodních tržeb se v průběhu roku 2023 zpomalovalo. V prvním čtvrtletí klesly tržby o 7,8%, ve druhém o 6,3%, ve třetím o 3,1% a ve čtvrtém o 0,1%.

V KAŽDÉM SEGMENTU TROCHU JINAK

Vývoj prodeje v jednotlivých odvětvích maloobchodu byl rozdílný. Nejméně se dařilo prodejům potravin, kterým tržby meziročně klesaly ve všech měsících loňského roku, a pokračoval tak sestupný trend v prodeji potravin započatý v květnu 2022. Ve stálých cenách se tržby za potraviny meziročně snížily o 5,8% a oproti předchozímu roku se pokles prohloubil o 0,8 p. b. Nespecializované prodejny s převahou potravin vykazaly nižší tržby o 6,0%, pokles zaznamenali také prodejci specializovaných prodejen potravin o 3,4%. Vlivem růstu cen potravin se zvýšily tržby v běžných

INDEX MALOOBCHODNÍCH TRŽEB V EU27 V ROCE 2023 (%)

Meziroční index, stálé ceny, očištěno o vliv počtu kalendářních dní. Data za Chorvatsko nejsou k dispozici. Zdroj: Eurostat

cenách v nesespecializovaných prodejnách potravin o 4,3 % a ve specializovaných prodejnách o 4,5 %.

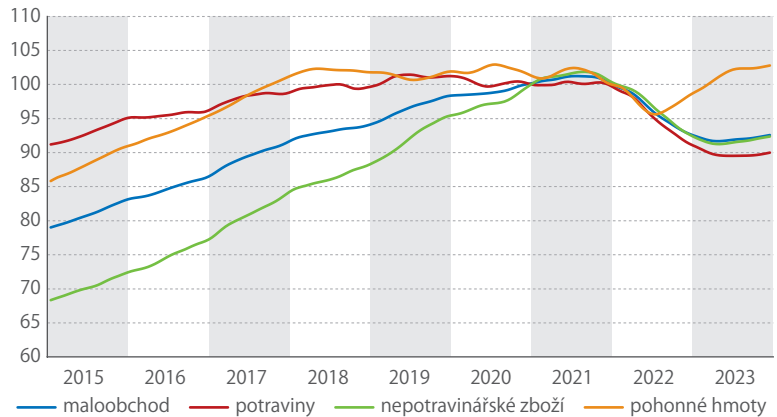
Prodejcům nepotravinářského zboží meziroční indexy vzrostly loni pouze v listopadu a v prosinci. Předtím osmnáct měsíců v řadě nepřetržitě meziročně klesaly. Lépe se dařilo jen prodejcům pohonných hmot, kterým se tržby meziročně zvýšily ve všech měsících roku 2023 kromě února a října.

Prodejny s nepotravinářským zbožím (bez pohonných hmot) za celý rok 2023 vykázaly meziroční pokles tržeb ve stálých cenách o 5,1 %. Ve srovnání s předchozím rokem se pokles prohloubil o 1,9 p. b. Největší vliv na snížení tržeb za nepotravinářské zboží měl prodej ve specializovaných prodejnách s potřebami pro domácnost, kde tržby klesly o 11,2 %. Tato kategorie zahrnuje zejména železářské zboží, stavebniny, barvy, sklo, potřeby pro kutily, elektro, nábytek a svítidla. Vedle potřeb pro domácnost se projevil nižší zájem spotřebitelů také ve specializovaných prodejnách s oděvy a obuví o 6,2 %, s výrobky pro kulturu, sport a rekreaci o 1,7 % a s počítačovým a komunikačním zařízením o 0,9 %. Zvýšení reálných tržeb ve specializovaných prodejnách dosáhli pouze prodejci kosmetických a drogistických výrobků (o 5,0 %) a farmaceutického a zdravotnického zboží o (1,3 %).

Nesespecializované prodejny s převahou nepotravinářského zboží vykázaly růst tržeb meziročně reálně o 3,8 %. Tato skupina prodejen nabízí široký sortiment drobného zboží, a přestože výrazně rozšiřuje počet provozoven, v podílu na tržbách maloobchodu zatím nehraje příliš významnou roli.

Tržby za prodej pohonných hmot vzrostly za celý rok 2023 meziročně ve stálých cenách o 5,4 %. Tržby v běžných cenách klesly o 7,5 %, což bylo způsobeno nižšími cenami pohonných hmot od března loňského roku.

TRŽBY V MALOOBCHODĚ V ČESKU – TREND (stálé ceny, 2021 = 100)

Zdroj: ČSÚ

Prodej přes internet a zásilkovou službu v roce 2023 zaznamenal nižší tržby – meziročně reálně o 1,3 %. Ve srovnání s předchozím rokem se pokles zmírnil o 10,0 p. b. Zatímco v první polovině loňského roku ještě pokračoval meziroční pokles měsíčních tržeb započatý v lednu 2022, ve druhém pololetí již tržby meziročně rostly ve všech měsících.

ČESKO POD PRŮMĚREM EU

Maloobchodní tržby v České republice v roce 2023 očištěné od kalendářních vlivů ve stálých cenách meziročně klesly o 4,2 %, v celé EU27 se snížily o 2,0 %. Pokles tržeb loni zaznamenalo osmnáct států EU27 (zatím nejsou k dispozici údaje za Chorvatsko). Nejvíce se tržby snížily v Estonsku (o 7,9 %) a v Maďarsku o (7,8 %). Ze sousedních států tržby klesly na Slovensku (o 5,4 %), v Rakousku (o 3,3 %), v Německu (o 3,1 %) a v Polsku (o 1,2 %). Naopak nejvíce se dařilo obchodníkům na Kypru, kde zaznamenali růst tržeb o 6,5 %, a v Lucembursku s nárůstem o 5,1 %.

BŘEZEN 2024

-2,7 %

PRŮMYSL

Průmyslová produkce v březnu 2024 po očištění o vliv počtu pracovních dnů meziročně klesla o 2,7 %. Po vyloučení sezonních vlivů byla meziročně nižší o 1,6 %.

+6,1 %

MALOOBCHOD

Tržby očištěné od kalendářních vlivů se v březnu reálně meziročně zvýšily o 6,1 %. Největší podíl na růstu měly internetové obchody a nesespecializované prodejny s převahou potravin.

-8,3 %

STAVEBNICTVÍ

Stavební produkce v březnu meziročně klesla o 8,3 %. Po vyloučení sezonních vlivů byla meziměsíčně nižší o 7,8 %.

+3,7 %

SLUŽBY

Tržby za služby očištěné od kalendářních vlivů v březnu reálně meziročně vzrostly o 3,7 %. Největší růst zaznamenaly tržby v sekci ubytování, stravování a pohostinství.

+13,7 %

CESTOVNÍ RUCH

Počet příjezdů do hromadných ubytovacích zařízení se v březnu meziročně zvýšil o 13,7 % a počet přenocování byl oproti minulému roku vyšší o 10,7 %.

Odkud přitéká černé zlato

Dovoz ropy do Česka v roce 2023 stagnoval a dostal se na úroveň roku 2018. Zdaleka nejvíc této suroviny dovážíme z území bývalého Sovětského svazu.

JIŘÍ TROJÁČEK
oddělení statistiky
energetiky

Přes úsilí snižovat závislost na ní, zůstává ropa surovinou, bez níž si fungování současné společnosti dokážeme jen těžko představit. V roce 2023 se do České republiky dovezlo 7,4 mil. tun ropy. Toto množství odpovídá zhruba objemu dovezenému v roce 2018, oproti roku 2019 jde ovšem o pokles o 4,3%. Ve srovnání s rokem 2022 se jedná o stagnaci, resp. nepatrné snížení o 0,3%.

V letech 2020 a 2021, kdy platila covidová omezení, byl dovoz ropy výrazně nižší. Při porovnání

s rokem 2019 došlo v roce následujícím k propadu dokonce o 20,2% a v roce 2021 o 11,6%.

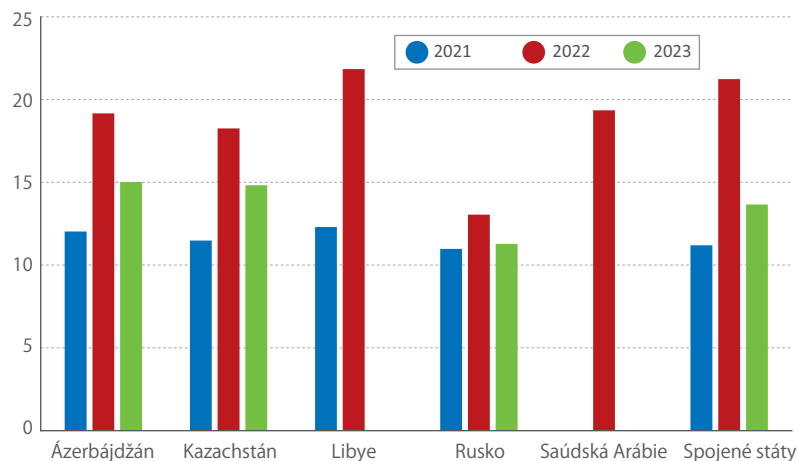
NEJVÍCE ROPY K NÁM PŘIŠLO Z RUSKA

Ve struktuře dovozů z jednotlivých zemí v roce 2023 dominoval dovoz z Ruska. Po poklesu v letech 2019 až 2021, kdy se podíl ruské ropy dostal nepatrně pod 50%, vystoupal v roce 2022 na 56,1%, tedy na úroveň roku 2015. V roce 2023 se podíl dovozů z Ruska ještě zvýšil až na 58,1%.

Druhým největším dodavatelem ropy do Česka je Ázerbájdžán, jehož podíl se od roku 2015 až do roku 2019 pohyboval zhruba kolem 30%. Po poklesu v letech 2020 (na 23,1%) a 2021 (16%) opět v roce 2022 narostl na 23,2%. V roce 2023 činil podíl Ázerbájdžánu 26,5% na celkových dovozech ropy do Česka.

Od roku 2015 se také postupně navyšoval podíl dovozu z Kazachstánu. Ten se mezi lety 2017–2019 pohyboval kolem 13%, v dalších letech pak byly zaznamenány výrazné výkyvy: v roce 2020 klesl na 9,2%, v roce 2021 vzrostl na 18,1% a v roce 2022 se opět snížil na 9,8%. Tento propad byl z velké míry způsoben závislostí vnitrozemského Kazachstánu na sousedním Rusku, které v roce 2022 omezilo vývoz kazachstánské ropy přes přístav Novorosijsk. V roce 2023 činil podíl ropy z Kazachstánu 10,2% z celkových dovozů do Česka.

PODÍLY JEDNOTLIVÝCH ZEMÍ NA CELKOVÝCH DOVOZECH ROPY DO ČESKA (%)

Zdroj: ČSÚ

DUBEN 2024

SOUHRNNÝ INDIKÁTOR DŮVĚRY

Důvěra podnikatelů v ekonomiku se meziměsíčně zvýšila o 2,6 bodu na hodnotu 95,6. Důvěra spotřebitelů vzrostla o 3,9 bodu na 103,8. Souhrnný indikátor důvěry se zvýšil na hodnotu 97,0. Meziročně je celková důvěra v ekonomiku nižší.

+2,8
bodu

+3,6
bodu

PRŮMYSL

Důvěra podnikatelů v odvětví průmyslu se oproti březnu zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl o 3,6 bodu na hodnotu 92,5. Ve srovnání s dubnem 2023 je důvěra v průmyslu nižší.

-2,4
bodu

STAVEBNICTVÍ

Ve stavebnictví se důvěra podnikatelů meziměsíčně snížila. Indikátor důvěry poklesl o 2,4 bodu na hodnotu 104,3. V meziročním srovnání je důvěra ve stavebnictví vyšší.

-0,3
bodu

OBCHOD

V odvětví obchodu se důvěra podnikatelů v ekonomiku mírně snížila. Indikátor důvěry ve srovnání s březnem poklesl o 0,3 bodu na hodnotu 92,7. Meziročně je důvěra v obchodu nižší.

+2,6
bodu

SLUŽBY

Důvěra podnikatelů ve vybraných odvětvích služeb se meziměsíčně zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl o 2,6 bodu na hodnotu 98,4. Meziročně je důvěra ve službách vyšší.

+3,9
bodu

SPOTŘEBITELÉ

Mezi spotřebiteli se důvěra v ekonomiku meziměsíčně zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl o 3,9 bodu na hodnotu 103,8. Meziročně je důvěra spotřebitelů vyšší.

HLEDÁNÍ NOVÝCH MOŽNOSTÍ

Od roku 2019 se začala dovážet ropa také z USA. Tehdy se její podíl nacházel na úrovni 3,6% a v letech 2020 a 2021 se navýšil až na 11,8%. V roce 2022 k nám z USA putovalo 6,3% ropy a v roce 2023 už jen 2,5%.

Česko se snaží dovozy ropy dále diverzifikovat, a to zejména ropou z Libye (podíl 1,9%) a Saúdské Arábie (2,7%) v roce 2022 a z Guyany (1,9%) a Iráku (0,8%) v roce 2023. Tyto podíly jsou však zatím minimální.

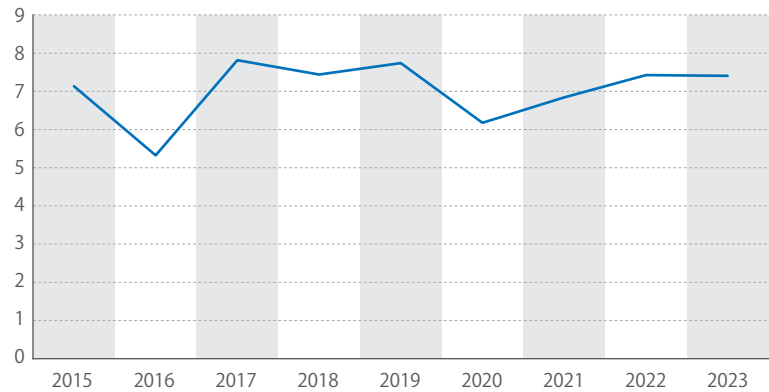
Společnosti Mero ČR se v listopadu 2022 podařilo prosadit schválení intenzifikace ropovodu TAL vedoucího z italského přístavu Terst přes Alpy a Rakousko do Německa, kde je v bavorském Vohburgu napojen na českou infrastrukturu. Díky posílení této cesty by podle informací společnosti Mero ČR měla být do roku 2025 zajištěna úplná nezávislost Česka na dodávkách ruské suroviny ropovodem Družba.

RUSKÁ ROPA JE NEJLEVNĚJŠÍ

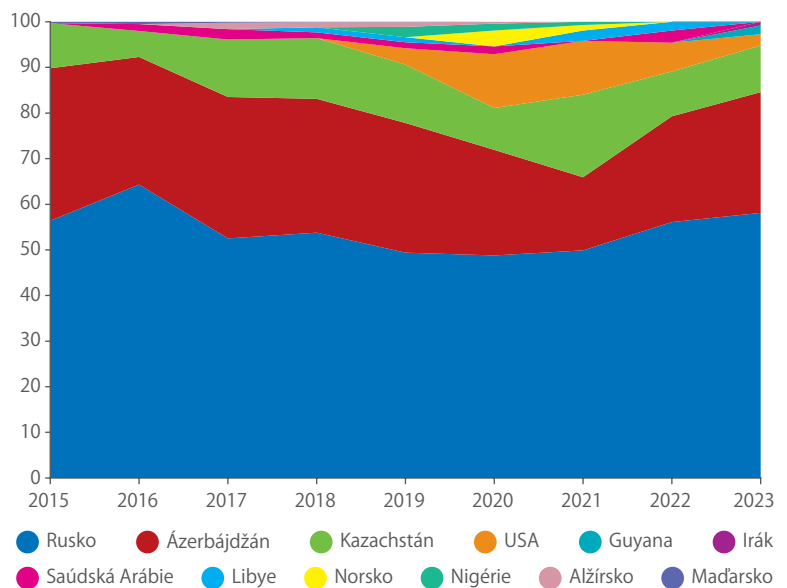
Ve statistice zahraničního obchodu je vypovídající položkou o ceně statistická hodnota. Nejmenší rozptyl v průměrné statistické hodnotě za tunu ropy pocházející z různých zemí byl zaznamenán v roce 2021, kdy nejnižší úroveň dosahovala ropa z Ruska (11 tis. Kč), USA (11,2 tis. Kč) a Kazachstánu (11,5 tis. Kč), nejvyšší z Libye (12,3 tis. Kč) a Ázerbájdžánu (12,0 tis. Kč).

V následujícím roce se tyto průměrné hodnoty dovozu z různých zemí rozlétly do intervalu 13,1 až 21,8 tis. Kč za tunu. V roce 2023 průměrná hodnota dovozů opět klesla a dostala se mezi 11,3 až 15,0 tis. Kč za tunu. Proti roku 2021 došlo k nejnižšímu nárůstu průměrné hodnoty u dovozů z Ruska, a sice o necelá 3%. V případě ostatních zemí to bylo o 22 až 29%.

DOVOZ ROPY DO ČESKA (mil. t)

PODÍLY JEDNOTLIVÝCH ZEMÍ NA CELKOVÝCH DOVOZECH ROPY DO ČESKA (%)

Zdroj: ČSÚ

STATISTIKA
VĚDA
JE...

Vydáváme mezinárodní
odborný recenzovaný
časopis **STATISTIKA**

Vychází 4x ročně anglicky
tištěný i online

Objednávejte

STATISTIKA:
Statistics and Economy
Journal
na stránkách
czso.cz/statistika_journal

Důchody tvoří 31 % státního rozpočtu

Výdaje na důchody meziročně vzrostly o 17 % a dosáhly částky 685 mld. Kč. Rozdíl mezi průměrnou výší starobního důchodu žen a mužů pomohlo snížit výchovné.

MARKÉTA PIŠTOROVÁ

odbor statistik rozvoje společnosti

V roce 2023 byly Českou správou sociálního zabezpečení (dále jen ČSSZ) vyplaceny důchody v hodnotě 670 mld. Kč. Po přičtení výdajů na důchody ozbrojených složek* (15 mld. Kč), představovaly výdaje na důchody 685 mld. Kč a tvořily 31,1 % státního rozpočtu. Meziročně došlo k nárůstu celkových výdajů o 17 %, absolutně o 97 mld. Kč. Podíl na státním rozpočtu se rovněž zvýšil, a to o 1,5 p. b.

Z celkových výdajů na důchody vyplacené ČSSZ naprostá většina prostředků směřovala do výplat starobních důchodů, a to 564 mld. Kč. Dále bylo vydáno 65 mld. Kč na invalidní důchody, 31 mld. Kč na vdovské důchody, 5 mld. Kč na sirotčí důchody a 4 mld. Kč na vdovecké důchody.

ŽEN JE VÍCE, ALE DŮCHODY MAJÍ NIŽŠÍ

Některý z důchodů vyplacených ČSSZ pobíralo k 31. 12. 2023 celkem 2 846 tisíc osob, což představuje 26 % obyvatel Česka. Starobní důchod dostávalo 2 371 tisíc osob, což je o 4 tisíce víc než na konci roku 2022. Ze všech příjemců starobního důchodu pobíralo 578 tisíc zároveň vdovský nebo vdovecký důchod. Mezi starobními důchodci převažují ženy, z deseti osob pobírajících v roce 2023 starobní důchod bylo šest žen. Vyšší zastoupení žen mezi důchodci souvisí jednak s tím, že se v průměru dožívají vyššího věku, a také s tím, že především v minulosti odcházely do důchodu dříve než muži.

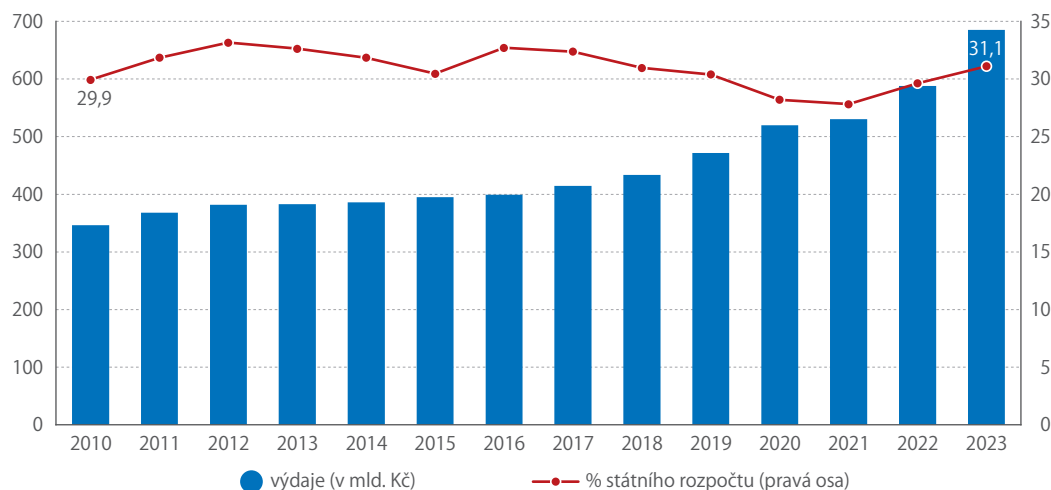
V prosinci 2023 představoval průměrný starobní důchod (vyplacený samostatně bez vdovského či vdoveckého důchodu) 20 310 Kč, což je o 2 212 Kč více, než v prosinci roku 2022. Průměrný starobní

důchod žen dosahoval 88 % průměrné výše starobního důchodu mužů, rozdíl činil 2 515 Kč. Tato nerovnost se vzhledem k zavedení tzv. „výchovného“ oproti předchozímu roku snížila o 5 p. b. Na zvýšení starobního důchodu o výchovné 500 Kč měsíčně za každé vychované dítě má od 1. ledna 2023 nárok ten z rodičů, který o dítě nejvíce pečoval, což byly častěji ženy. Toto navýšení se týká i předčasných starobních důchodů, netýká se ale invalidních důchodů ani samostatně vyplacených vdovských či vdoveckých důchodů. Výchovné automaticky obdržely ženy, kterým byl důchodový věk stanoven se zohledněním počtu vychovaných dětí, protože výchovu dětí již dokládaly. Ostatní museli o přiznání výchovného požádat, přičemž výchova dítěte se prokazuje čestným prohlášením a rodným listem dítěte nebo jiným dokladem o vztahu k dítěti. Výchovné se připočítává k procentní výměře důchodu a valorizuje se stejně, jako se valorizuje procentní výměra důchodu.

PŘEDČASNÉ STAROBNÍ DŮCHODY JSOU STÁLE ČASTĚJŠÍ

V roce 2023 pobíralo 733 tisíc osob (319 tisíc mužů a 414 tisíc žen) starobní důchod, který byl přiznán předčasně, ať už v minulosti, nebo nově v roce 2023. To představovalo 31 % ze všech příjemců plného starobního důchodu (33 % v případě mužů a 29 % v případě žen). Meziročně došlo k nárůstu o 2,2 p. b. V roce 2010 činil podíl předčasných starobních důchodů 19 %. V prosinci 2023 dosahovala průměrná výše předčasných starobních důchodů (bez souběhu s vdovským či vdoveckým) 18 564 Kč,

CELKOVÉ VÝDAJE NA DŮCHODY**

** včetně výdajů na důchody ozbrojených složek

Zdroj: ČSSZ, MF

což je o 2 647 Kč méně, než průměrná výše řádného starobního důchodu přiznaného po dosažení důchodového věku. Ženy s předčasným starobním důchodem dostávaly měsíčně v průměru 17 398 Kč, muži o 2 400 Kč více.

NEJVÍC INVALIDNÍCH DŮCHODŮ KVŮLI NEMOCEM POHYBOVÉ SOUSTAVY

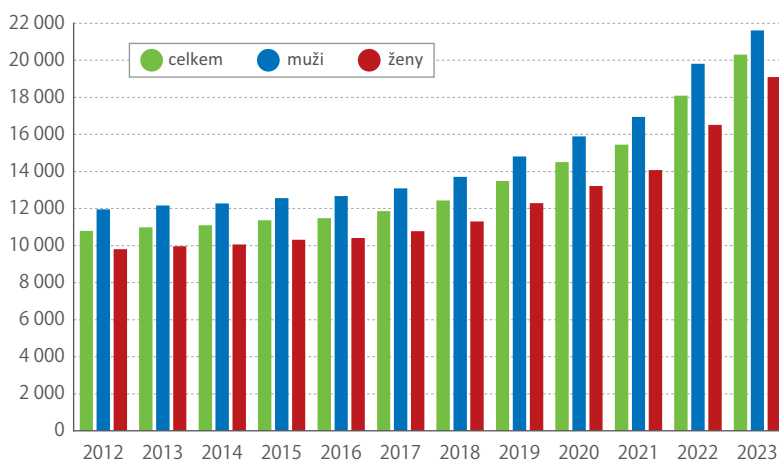
Invalidní důchod mělo ke konci roku 2023 téměř 412 tisíc osob, z toho 5 tisíc osob pobíralo zároveň vdovský nebo vdovecký důchod. Nejčastěji se jednalo o invalidní důchod I. stupně invalidity (177 tisíc osob). Invalidní důchod III. stupně dostávalo 156 tisíc osob a zbylých 78 tisíc invalidních důchodců mělo důchod II. stupně. Meziročně došlo k poklesu počtu příjemců invalidních důchodů o 1,8 tisíce. Průměrná výše sólo invalidního důchodu III. stupně v prosinci 2023 dosahovala 17 014 Kč, pro II. stupeň invalidity to bylo 11 412 Kč a pro I. stupeň 9 685 Kč.

Mezi nejčastější příčiny, kvůli kterým byl přiznan invalidní důchod, patřily nemoci pohybové soustavy a duševní poruchy a poruchy chování. Tyto dvě skupiny tvořily více než polovinu všech diagnóz stojících za přiznáním invalidního důchodu. Mezi další příčiny patřily s podílem 9 % nemoci nervové soustavy a 8 % invalidních důchodů bylo přiznáno kvůli onkologickému onemocnění. První dvě nejčastější skupiny nemocí jsou totožné jak u mužů, tak u žen. Třetí příčku u mužů zaujímaly s 10% podílem nemoci oběhové soustavy (u žen 5 %), u žen pak bylo třetím nejčastějším důvodem přiznání invalidního důchodu onkologické onemocnění (10 % vs. 6 % u mužů).

POZŮSTALOSTNÍ DŮCHODY JSOU ČASTĚJŠÍ U ŽEN

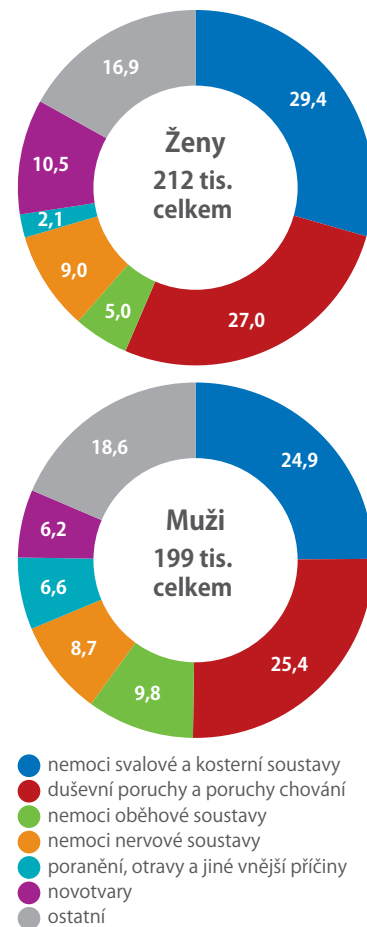
Vdovský důchod mělo k 31. 12. 2023 přiznaný 508 tisíc žen. Vdovecký důchod je vzhledem k vyšší naději dožití žen výrazně méně častý než důchod vdovský. Na konci roku 2023 jej pobíralo méně než 100 tisíc mužů. Ze všech příjemců vdovských či vdoveckých

PRŮMĚRNÁ MĚSÍČNÍ VÝŠE STAROBNÍCH DŮCHODŮ*** V PROSINCI DANÉHO ROKU (Kč)

*** plně starobní důchody vyplacené samostatně (bez vdovského či vdoveckého důchodu) Zdroj: ČSSZ

VYPLACENÉ INVALIDNÍ DŮCHODY DLE SKUPIN DIAGNÓZ K 31. 12. 2023

Zdroj: ČSSZ

důchodů tak ženy tvořily 84 %. Naprostá většina (96 %) vdovských a vdoveckých důchodů (583 tisíc) byla vyplacena v souběhu se starobním, případně invalidním důchodem. Samostatně bylo vyplaceno pouze 18 tisíc vdovských a 5 tisíc vdoveckých důchodů.

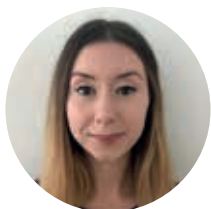
V prosinci 2023 byla průměrná výše samostatně vyplaceného vdovského důchodu 12 724 Kč, v případě souběhu se starobním či invalidním důchodem pak 22 120 Kč. U vdoveckých důchodů byla průměrná výše 11 529 Kč a v případě výplaty společně se starobním či invalidním důchodem 24 076 Kč. U souběhových důchodů průměrná výše zahrnuje úhrn výše obou důchodů, jak starobního či invalidního, tak pozůstalostního.

Příjemců sirotčího důchodu bylo ke konci roku 2023 bezmála 40 tisíc, to je meziročně o 500 více. Průměrná výše sirotčího důchodu v prosinci roku 2023 dosáhla 10 268 Kč, což je o zhruba 900 Kč více než v roce 2022.

* Kromě důchodů v tzv. civilním sektoru je každoročně vyplaceno zhruba 50 tisíc důchodů ministerstvy spravedlnosti, vnitra a obrany pro jejich (bývalé) zaměstnance pracující v rámci ozbrojených složek. V roce 2023 dosáhly výdaje na tyto důchody téměř 15 mld. Kč.

Nádory se vyskytují častěji u mužů

Přestože počty nemocných se zhoubnými novotvarami rostou, počty zemřelých se výrazněji nemění.

NIKOLA ČERMÁKOVÁ
odbor statistik
rozvoje společnosti

ROMANA LOJKOVÁ
odbor statistik
rozvoje společnosti

Prevalence zhoubných novotvarů (ZN) v roce 2022 činila 488 773 případů, v přepočtu na 100 tisíc obyvatel tak připadalo 4 542 nemocných osob. V témže roce bylo hlášeno 64 726 nových případů zhoubných novotvarů (35 299 u mužů a 29 427 u žen), což odpovídalo téměř 602 novým případům na 100 000 obyvatel. Od roku 2000 došlo k nárůstu počtu nově hlášených případů ZN o více než 18 tisíc (40%). Poměr novotvarů u mužů a žen se v průběhu let nepatrně změnil, ale po celé sledované období byla incidence u mužů vyšší než u žen. V roce 2000 představovaly nově hlášené ZN u mužů 51,4% z celkového počtu nově hlášených případů, v roce 2022 pak 54,5%.

Nejvíce nově hlášených případů ZN (36%) bylo v roce 2022 zaznamenáno ve věkové skupině 70–79

let. Celkem 26,8% nově hlášených případů ZN pak připadalo na osoby ve věku 60–69 let a 13,4% na osoby ve věku 50–59 let. U žen se zhoubné novotvary vyskytují v mladším věku častěji než u mužů. Ve věkové skupině 40–49 let bylo v roce 2022 zaznamenáno téměř 10% všech nově hlášených zhoubných novotvarů u žen. U mužů ve stejné věkové skupině byl podíl poloviční a činil 4,6%. U mužů se výskyt nově hlášených zhoubných novotvarů kumuluje více až ve starších věkových skupinách.

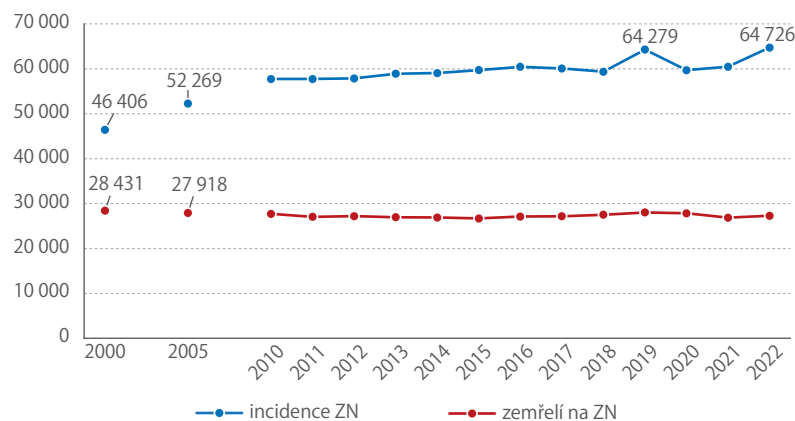
U ŽEN PŘIBÝVÁ NÁDORŮ PLIC

Nejčastějším zhoubným novotvarem u mužů je ZN prostaty, se kterým se v roce 2022 léčilo přes 80 tisíc mužů. V témže roce bylo zaznamenáno 9 839 nových případů tohoto onemocnění. Na druhém místě je pak ZN tlustého střeva a konečníku, který byl v roce 2022 diagnostikován u 4 151 mužů. Celkově se s tímto onemocněním léčilo 34 tisíc mužů. Třetím nejčastějším zhoubným novotvarem u mužů byl ZN průdušnice, průdušky a plíce (4 117 nových případů).

Dlouhodobě nejrozšířenějším nádorovým onemocněním u žen je zhoubný novotvar prsu, se kterým se v roce 2022 léčilo více než 99 tisíc žen a nově přibylo 7 918 případů. Další pořadí je stejné jako u mužů. Druhým nejčastějším karcinomem u žen byl v roce 2022 ZN tlustého střeva a konečníku (2 956 nově diagnostikovaných případů, 27 tisíc léčených žen), třetí příčku pak zaujímal ZN průdušnice, průdušky a plíce s 2 691 novými onemocněními.

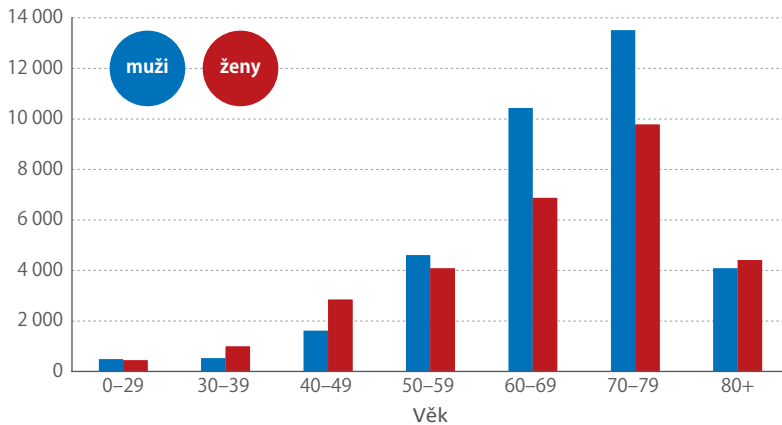
U většiny nejčastějších druhů onkologických onemocnění je vyšší incidence u mužů než u žen.

NOVĚ HLÁŠENÉ PŘÍPADY A ZEMŘELÍ NA ZHOUBNÉ NOVOTVARY

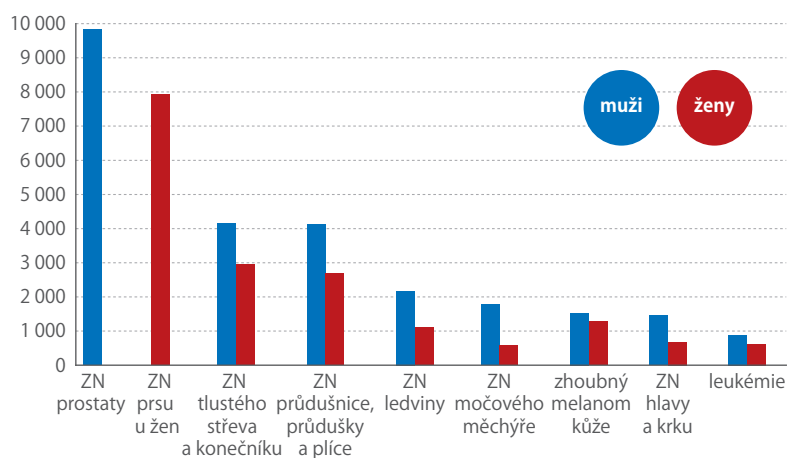

Zdroj: Národní onkologický registr, ÚZIS ČR

INCIDENCE ZHOUBNÝCH NOVOTVARŮ V ROCE 2022

POČTY VYBRANÝCH NOVĚ HLÁŠENÝCH ZHOUBNÝCH NOVOTVARŮ PODLE POKLAVÍ V ROCE 2022

Zdroj: Národní onkologický registr, ÚZIS ČR

Například u nově hlášených případů zhoubného novotvaru močového měchýře tvoří muži 75 % všech případů. Rovněž zhoubný novotvar ledvin je častější u mužů. V roce 2022 byly dvě třetiny všech nově hlášených případů tohoto ZN zachyceny právě u mužů. Jediným zhoubným novotvarem, kde je výskyt u mužů i žen poměrně vyrovnaný, je ZN slinivky břišní.

Od roku 2010 došlo u obou pohlaví k poklesu nově hlášených případů ZN tlustého střeva a konečníku, a to o téměř 17 % u mužů a o 10 % u žen. U mužů pak klesl i počet nových případů ZN průdušnice, průdušky a plic (o 13 %), naopak u žen byl zaznamenán obrovský nárůst nově hlášených případů tohoto onemocnění, a to bezmála o 39 %. O 18 % také stoupla incidence ZN prsu u žen. U mužů pak od roku 2010 došlo k nejvyššímu nárůstu incidence zhoubného melanomu kůže (o 45,5 %) a ZN prostaty (o 41,4 %).

MUŽI UMÍRAJÍ ČASTĚJI

Nádorová onemocnění jsou, po nemocech oběhové soustavy, dlouhodobě v Česku druhou nejčastější příčinou úmrtí. V roce 2022 zemřelo na onemocnění zhoubnými novotvary 27 286 osob, což odpovídá dlouhodobému průměru, který se mezi roky 2000

a 2022 pohyboval kolem 27 tisíc zemřelých ročně. Lze tedy říci, že zatímco nových případů přibývalo, počet zemřelých se výrazně neměnil, což zcela nepochybně vypovídá o vyšší úspěšnosti léčby onkologických onemocnění. Na zhoubné novotvary umírají častěji muži (v roce 2022 jich zemřelo 14 881) než ženy (12 405 zemřelých). Nejvíce umírají na zhoubné novotvary osoby ve věku 70–79 let. U mužů připadalo na tuto věkovou skupinu bezmála 41 %. Téměř čtvrtina z celkového počtu zemřelých mužů na zhoubné novotvary pak náležela do věkové skupiny 60–69 let. Ženy nejčastěji umíraly na zhoubné novotvary ve věku 70–79 let (37,5 % všech zemřelých žen na ZN) a pak v nejstarší věkové skupině 80 a více let (téměř 31 % všech zemřelých žen na ZN).

Z celkového počtu zemřelých na zhoubné novotvary připadalo nejvíce zemřelých na ZN průdušnice a plic (4 973 osob), což odpovídá téměř pětině z celkového počtu zemřelých na zhoubné novotvary. Úmrtí na ZN tlustého střeva a konečníku pak tvořilo 12 % (3 242 osob). Třetí nejčastější příčinou úmrtí na zhoubný novotvar byl karcinom slinivky břišní, na který v roce 2022 zemřelo 2 312 osob. Z dostupných údajů o prevalenci a zemřelých na zhoubné novotvary je zřejmé, že ZN slinivky břišní je velmi agresivním druhem rakoviny s poměrně krátkou dobou přežití. Z celkového počtu léčených na tento druh onemocnění v roce 2022 zemřelo v témže roce 59 % osob. Obdobně je tomu i u ZN průdušky a plic, kde počet zemřelých v roce 2022 tvořil téměř třetinu počtu nemocných. V případě nejčastějších druhů zhoubných novotvarů, ať už u ZN prsu u žen nebo u ZN prostaty u mužů, je tento ukazatel výrazně nižší a nedosahuje ani dvou procent.

Incidence – počet nových pacientů s určitým onemocněním ve sledované populaci za časově definované období.

Prevalence – počet žijících osob, které mají v současnosti dané onemocnění. V případě nádorových onemocnění je navíc do prevalence započítán každý žijící člověk, který se někdy s daným zhoubným nádorem léčil, přestože je aktuálně v remisi (tedy bez známek nemoci). Udává se stav k 31. 12. daného roku.

Počty zhoubných novotvarů jsou uvedeny za skupiny diagnóz MKN-10 C00–C97. Nezahrnují diagnózy C44 (jiný zhoubný novotvar kůže) a D00–D48 (novotvary in situ, nezhoubné novotvary a novotvary nejisté a neznámého chování).

Podrobnější údaje o zhoubných novotvarech, včetně pravděpodobnosti přežití na daný druh ZN lze nalézt v publikaci, kterou vydává pravidelně ÚZIS ČR.

bit.ly/3PFNLZf

Malujeme obraz ekonomiky

Složitou, ale tvůrčí práci, která se skrývá za odhady HDP a národního důchodu, nám přiblížil ředitel odboru národních účtů ČSÚ Vladimír Kermiet.

Foto: Tereza Koutecká

Můžete nám, neoborníkům, vysvětlit, co se skrývá za pojmem národní účty?

System národních účtů se snaží popsat ekonomickou realitu dané země. Abychom mohli popsat vztahy uvnitř ekonomiky je potřeba roztrždit jednotlivé subjekty do skupin, jejichž členové mají podobné chování. V rámci národních účtů tyto skupiny nazýváme institucionální sektory, kterých je celkem pět: nefinanční podniky, finanční instituce, vládní instituce, domácnosti a neziskové instituce sloužící domácnostem. Pro každý institucionální sektor pak sledujeme celou řadu ukazatelů: co vyprodukuje, co si vymění s jinými sektory, co spotřebuje a kolik investuje.

Odkud se do národních účtů sbírají data?

Popsat celé národní hospodářství není jednoduché, potřebujeme k tomu spoustu datových zdrojů. Informace čerpáme téměř ze všech statistických šetření, která ČSÚ provádí. U nefinančních podniků využíváme zejména informace z podnikových šetření, jež kombinujeme s administrativními zdroji, například z daňových přiznání. V případě finančních institucí se jedná většinou o administrativní zdroje dat, které spravuje Česká národní banka. Pro sledování vládních institucí slouží jako základ údaje z Ministerstva financí doplněné řadou dalších zdrojů. Poměrně složité je popsat situaci domácností, protože musíme kombinovat mnoho různých

podkladů. Důležitým vstupem pro odhad příjmů domácností jsou například údaje o vyplácených mzdách z ostatních sektorů. Využíváme také samozřejmě výstupy z výběrových šetření u domácností a další datové podklady.

Co se s daty, která sesbíráte, dále děje?

Shromážděná data procházejí procesem úprav. Mnoho z nich totiž není v takovém formátu a struktuře, které jsou potřeba pro sestavení národních účtů. Proto se třeba převádějí z podnikového účetnictví do tvaru odpovídajícímu národnímu účetnictví. Důležitou fází naší práce jsou i modelové propočty a odhadování některých součástí ekonomiky. Datové podklady totiž nikdy nejsou vyčerpávající, nemůžeme mít informace úplně o všem. Trochu nadneseně tomu říkám, že malujeme obraz ekonomiky. Není to fotografie, která zachycuje naprosto všechny detaily. My máme sice velkou spoustu informací, ale některé nám chybějí. Proto musíme vytvořit modely, na jejichž základě jsme schopni ta bílá místa dopočítat a vyplnit obrazem, který se co nejvíce blíží realitě. Výsledkem je pak celkový přehled o ekonomice.

Jaké konkrétní výstupy produkuje?

Nejsledovanějším ukazatelem je hrubý domácí produkt. Ale není to zdaleka jen tento jediný údaj. Národní účty jsou systémem, který prostřednictvím čísel popisuje produkci a přerozdělování důchodů v celé ekonomice a sleduje rozvahové položky, jako aktiva či závazky. Jedná se o stovky, ne-li tisíce dat, která publikujeme čtvrtletně i ročně, a každý uživatel si může vybrat ta, která jsou vhodná pro jeho účely.

Úplně posledním, jakýmsi souhrnným ukazatelem v národních účtech je čisté jmění. To ukazuje bohatství jednotlivých sektorů. Nejsledovanější je jeho vývoj v případě domácností.

Co jsou to satelitní účty, které se v rámci systému národních účtů také zveřejňují?

Satelitní účty rozšiřují pohled na národní účty. Například satelitní účet domácností sleduje situaci domácností podle subsektorů: zda se jedná o domácnosti živnostníků, zaměstnanců, nebo příjemců ostatních důchodů. Další členění je podle výše příjmu do příjmových kvintilů. Můžeme tak měřit ekonomickou prosperitu různých skupin domácností a odhalit příjmové nerovnosti ve společnosti nebo upozornit na ekonomickou zranitelnost určitých skupin domácností.

S jakým časovým zpožděním jsou publikována data v národních účtech?

Je třeba rozlišovat čtvrtletní a roční odhady. První čtvrtletní odhad HDP přichází už v termínu 30 dnů po skončení čtvrtletí. Na základě datových zdrojů jsme schopni říct, jak se ekonomika vyvíjela. Další odhady zveřejňujeme v termínu 60 dnů po skončení čtvrtletí. V nich uživateli přinášíme už celkovou strukturu HDP včetně jednotlivých výdajů. Po 90

dních pak následuje celá sekvence nefinančních sektorových účtů včetně přerozdělení důchodů mezi jednotlivými sektory. K dalšímu zpřesnění dochází v ročních účtech. První roční účty, které obsahují údaje ve velkém detailu, publikujeme šest měsíců po skončení roku.

Dal by se termín prvních odhadů ještě zkrátit?

V podstatě jsme už na hraně. Předběžný odhad HDP 30 dnů po skončení čtvrtletí jsme začali publikovat v roce 2020. Před tím jsme měli odstup 45 dnů. Zkrácení bylo umožněno využitím nového zdroje administrativních dat, ale dál už postupovat nelze. Odhad se provádí na základě údajů za dva měsíce, nikoliv za celé čtvrtletí, a další zkrácení by se negativně projevilo na kvalitě výsledků.

Co by se stalo, kdybyste přestali výsledky národních účtů zveřejňovat?

Všichni by ztratili přehled, jakým způsobem se ekonomika vyvíjí. Údaje z národních účtů se používají pro stanovování politik a lidé, kteří politiky nastavují, by přišli o důležitou informaci pro rozhodování a pro kontrolu toho, jaký vliv měla opatření přijatá v minulosti.

A vzhledem k tomu, že se od výše HDP a hrubého národního důchodu odvíjejí platby státu do rozpočtu Evropské unie, nevěděli bychom, jakou částkou máme přispívat.

Kolik lidí v odboru národních účtů pracuje?

Je nás tu okolo třiceti. Úzce spolupracujeme s odborem vládních a finančních účtů, takže národní účty jsou společným dílem zhruba pětapadesáti odborníků.

Jak náročná je to práce?

Velmi. Když k nám někdo nastoupí, trvá zhruba dva roky, než se stane odborníkem na oblast, kterou se pracovně zabývá. Přitom ještě nemusí rozumět celé sestavě účtů a propojení mezi nimi. Je to hodně složitý proces s mnoha komplikovanými vazbami a člověk, který chce v tomto oboru pracovat, musí mít vysokoškolské vzdělání ekonomického směru a rozumět alespoň podnikovému účetnictví. Manuál pro sestavování národních účtů je tlustá kniha o několika stech stranách, jejíž obsah se navíc mění s tím, jak se celý systém neustále zdokonaluje a reaguje na nové jevy v ekonomice a ve společnosti.

Kdo o změnách v metodice rozhoduje?

Protože podle výsledků národních účtů se stanovuje výše příspěvků členských států EU do společného rozpočtu a porovnává se ekonomika jednotlivých zemí mezi sebou, je tvorba národních účtů v rámci Unie důsledně a pečlivě harmonizována. Proces harmonizace probíhá již několik desetiletí a v Eurostatu vedou členské státy nepřetržitě diskuze o tom, jak postupovat v konkrétních případech a jak celý proces dále vylepšovat. Každých pět let probíhá audit, při kterém Evropská komise zkoumá používané metody a zdroje

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

» Kdybychom přestali zveřejňovat výsledky národních účtů, všichni by ztratili přehled, jakým způsobem se vyvíjí ekonomika.

Ing. Vladimír Kermiet

Vystudoval Fakultu provozu a ekonomiky dopravy a spojů Žilinské univerzity, postgraduální studium v oboru statistika absolvoval na Vysoké škole ekonomické v Praze. Jako odborník na oblast národních účtů pomáhal zvyšovat kvalitu statistiky a zavádět moderní metody v řadě zemí. Je členem pracovní skupiny Eurostatu a ECB k sektorovým účtům, členem expertní skupiny GNI a členem pracovní skupiny Eurostatu k národním účtům NAWG.

Nezkrácený rozhovor najdete na: bit.ly/3WF7In2

dat v jednotlivých zemích a ověřuje, zda všichni počítají svá čísla skutečně dle nařízení a doporučení.

Manuál pro sestavování národních účtů je vydáván formou nařízení EU, a je proto pro všechny země právně závazný. Poslední byl vydán v roce 2013 a nyní se intenzivně pracuje na novém, který by měl vstoupit v platnost v roce 2028. Každý manuál přináší nějaké novinky, ten aktuální například zavedl kapitalizaci výzkumu a vývoje. Od příštího se očekává třeba rozdělení aktiv na zelená a ostatní. Těmto změnám je třeba přizpůsobit zdroje dat, metody zpracování, používané modely a podobně.

Jak už jsem uvedl, ke změnám ale dochází i v období platnosti jednoho manuálu. Prakticky neustále se hledají cesty, jak zpřesnit výpočet nebo odhad nějakého ukazatele, jak využít nové zdroje dat nebo jak snížit zátěž respondentů, kteří vyplňují statistické výkazy.

Jak aktivní je v tomto procesu ČSÚ?

Na úrovni Evropské unie se aktivně účastníme všech diskuzí a můžu se pochlubit tím, že patříme ke špičce zemí, které přicházejí s inovativními postupy, jež pak jako best practice přebírají i ostatní statistické úřady.

Můžete uvést nějaký příklad inovace, která se zrodila v Praze?

Byli jsme například první členskou zemí, která začala publikovat satelitní účet veřejného sektoru. Nyní jsme hodně aktivní v oblasti satelitního účtu

domácností. Ten sestavuje jenom asi pět zemí a jeho metodika se stále dolaďuje. Snažíme se vylepšovat také metodiku odhadů, třeba odhady výsledků nejništěné ekonomiky.

Usilujete také o snižování zátěže respondentů?

Ano, pokud to lze, snažíme se získat informace z administrativních zdrojů. Jejich podíl se zvyšuje a přáli bychom si využívat je ještě víc. Mnohdy však narážíme na bariéry, které nám to znemožňují. Rádi bychom třeba získali údaje z kontrolních hlášení, díky čemuž bychom mohli zrušit komoditní šetření pro zjišťování nákladů. Ale informace z kontrolních hlášení nám nemůže Ministerstvo financí předat, brání tomu legislativní překážky. Jejich odstranění bude určitě ještě nějakou dobu trvat a nezáleží pouze na naší vůli. Věřím však, že se to nakonec podaří.

Co vypovídají národní účty o současné situaci České republiky?

Máme za sebou období covidu následované konfliktem na Ukrajině. Dopady jsou viditelné ve zvyšování cen a růstu inflace, což souviselo s propadem výdajů domácností. Naštěstí jsme v datech viděli, že se stále daří vývozu. Ten udržoval české hospodářství nad hladinou. Nyní s propadem inflace vyhlížíme, kdy konečně začnou opět růst výdaje domácností.

K jakým nejčastějším chybám nebo zkrácením dochází při interpretaci údajů z národních účtů v médiích?

Jak už jsem řekl, systém národních účtů je velmi složitý a je zřejmé, že ne každý mu dokonale rozumí a chápe vazby a vztahy mezi jednotlivými složkami a ukazateli. Ta nejdůležitější čísla ale publikujeme v rychlých informacích, takže to hlavní sdělení bývá v pořádku. Největší chyby se dělají v tom, že se zaměřuje zpomalování růstu za pokles. Přestože ekonomika roste, jenom pomaleji, můžeme se často dočíst, že dochází k poklesu.

Jak jste se dostal ke statistice a co vás na této profesi nejvíc baví?

Do odboru národních účtů v ČSÚ jsem nastoupil rovnou po studiu. Vždy jsem měl blízko k makroekonomice a možnost pracovat v oblasti národních účtů byla skvělou příležitostí, jak toto teoretické zaměření uplatnit v praxi.

A vybral jsem si dobře, je to hodně zajímavá práce. Nejvíce oceňuji, že se nejedná o stereotyp. S tím, jak se mění ekonomika a ovlivňují ji nové jevy, musíme neustále upravovat naše postupy a usilovat o to, abychom vše dokázali co nejpřesněji zachytit v číslech. Rozhodně se přitom nenudíme.

Hodně náročným úkolem bylo například již zmíněné zrychlení čtvrtletního odhadu HDP na 30 dní po konci čtvrtletí. Znamenalo to kompletně změnit pohled na datové zdroje. Od výsledků podnikového šetření jsme přešli na modelování z administrativních dat.

Česko turistické

Cestovní ruch v Česku drží rezidenti, nerezidenti se ale pomalu vracejí.

MARKÉTA BOROVIČKOVÁ
oddělení statistiky cestovního ruchu a životního prostředí

V roce 2023 se v České republice v hromadných ubytovacích zařízeních ubytovalo téměř 22 milionů hostů, kteří zde strávili skoro 56 milionů nocí. Ve srovnání s předchozím rokem tak služeb hotelů, penzionů a dalších ubytovacích zařízení využilo o 13,1 % více hostů, kteří zde strávili o 10,4 % více nocí. Meziročně větší počet turistů v ubytovacích zařízeních byl zaznamenán ve všech měsících loňského roku a i počet nocí kopíroval tento trend.

Největší poptávka po ubytování panovala již tradičně v letních měsících. Celkem čtvrtina hostů se v loňském roce ubytovala v některém z hromadných ubytovacích zařízení v tuzemsku v červenci nebo v srpnu. Naproti tomu nejméně turisticky atraktivním měsícem byl leden, a to jak u rezidentů, tak i nerezidentů.

K nejvyšším meziročním nárůstům došlo v prvních kalendářních měsících, jelikož toto období roku 2022 bylo ještě ovlivněno protiepidemickými opatřeními kvůli naze covidu-19, a vytvářelo tak nízkou srovnávací základnu.

Počet Čechů ubytovaných v tuzemsku za celý rok meziročně vzrostl o 2,8 %. Hromadná ubytovací zařízení využilo dohromady 12,4 milionu rezidentů, kteří přijeli na 32,5 milionu nocí. Mírný propad v některých

měsících vyrovnávali nerezidenti, kteří se začali do Čech vracet. Jejich počet meziročně vzrostl až k 9,5 milionu klientů. Též počty přenocování se ani v jednom měsíci nedostaly pod úroveň čísel z předcházejícího roku a zahraniční návštěvníci loni v tuzemsku strávili celkem 23,4 milionu nocí.

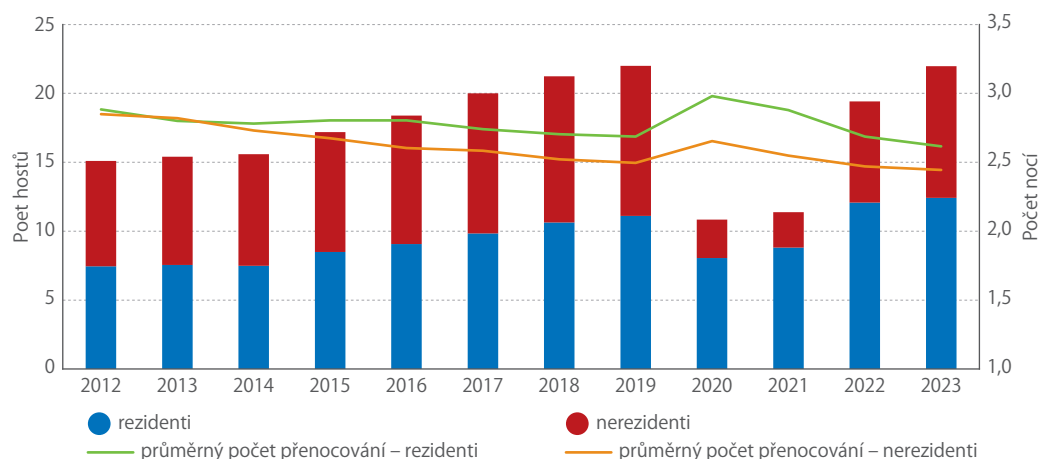
NEJVÍC LÁKÁ PRAHA

Rezidenti procestovali celou republiku a rozprostřeli se do všech 14 krajů. Nejvíce domácích turistů se ubytovalo v Praze (1,6 milionu hostů), kde strávili 2,7 milionu nocí. Průměrná doba přenocování v hlavním městě tak činila jen 1,7 noci.

O 1 milion nocí více pobývali rezidenti v Královéhradeckém kraji a vyšší počet přenocování než v Praze byl zaznamenán i v krajích Jihočeském, Jihomoravském nebo Libereckém. V těchto pěti krajích se ubytovala polovina všech rezidentů. Nejnižší zájem byl o Ústecký kraj, ale i ten navštívilo více než 400 tisíc Čechů, kteří zde strávili 1,1 milionu nocí.

Zahraniční klientela měla ale jiné cíle. Z celkových 9,5 milionu nerezidentů se téměř 5,9 milionu hostů ubytovalo v Praze a strávilo zde 14,2 milionu nocí. Průměrná délka pobytu v hlavním městě činila 2,4 noci. Druhým nejnavštěvovanějším krajem byl Karlovarský kraj s více než 700 tisíci

POČET HOSTŮ V HROMADNÝCH UBYTOVANÝCH ZAŘÍZENÍCH (mil.)

Zdroj: ČSÚ

CESTOVNÍ RUCH

OBSAH

19

Česko turistické

V roce 2023 se v České republice v hromadných ubytovacích zařízeních ubytovalo téměř 22 milionů hostů, kteří zde strávili skoro 56 milionů nocí. Největší poptávka po ubytování panovala již tradičně v letních měsících.

22

Zájem Čechů o zahraničí stále roste

V roce 2023 ve srovnání s předchozím rokem cestovali čeští turisté více do zahraničí, zatímco jejich zájem o tuzemské cesty se snížil. Nejvíce se cestovalo do Chorvatska, Slovenska a Itálie.

23

Ekonomika cestování míří znovu vzhůru

Cestovní ruch nabírá ztracenou dynamiku. V roce 2023 po celém světě cestovalo 1,3 miliardy turistů. Meziročně to bylo o třetinu více osob.

26

Penziony, kempy, hotely i botely

Nabídka ubytovacích zařízení pro turistiku v Česku je poměrně široká. V posledních letech ale celkový počet lůžek klesá.

návštěvníky. Tento kraj je typický dlouhodobými lázeňskými pobyty, a proto vykazuje i největší průměrnou délkou přenocování, a sice 3,8 noci. Celkem zde nerezidenti pobývali 2,7 milionu nocí. Jen o 13 tisíc hostů méně přijelo do Jihomoravského kraje a Jihočeský kraj navštívilo více než 430 tisíc zahraničních turistů. Nejméně ubytovaných nerezidentů pak přijelo do Pardubického kraje a na Vysočinu. V každém z těchto krajů bylo ubytováno méně než 100 tisíc zahraničních návštěvníků.

CIZINCI VOLÍ VYŠŠÍ STANDARD

Ze zahraničí k nám již tradičně nejčastěji přijíždějí Němci. Do Česka jich loni zavítalo téměř 2,3 milionu. V některém z hromadných ubytovacích zařízení v tuzemsku se ubytovalo 861 tisíc Slováků a téměř 760 tisíc Poláků. K nejvyššímu meziročnímu nárůstu došlo u hostů z Tchaj-wanu. Ke zjednodušení jejich příjezdů do Česka přispělo zřízení přímého leteckého spojení Prahy s Tchaj-pej v polovině roku 2023. I díky tomu loni navštívilo Českou republiku desetkrát více Tchajwanců ve srovnání s rokem 2022. Téměř čtyřikrát více klientů dorazilo do Česka z Korejské republiky a třetí nejvyšší nárůst byl zaznamenán u obyvatel Čínské lidové republiky. Ta na začátku roku 2023 zrušila veškerá coronavirová opatření, a tak mohlo přiletět o 56 tisíc hostů více než v roce 2022. Ke snížení počtu hostů i přenocování došlo jen v případě tří zemí, a to u návštěvníků z Ruska, Izraele a z Lichtenštejnského knížectví.

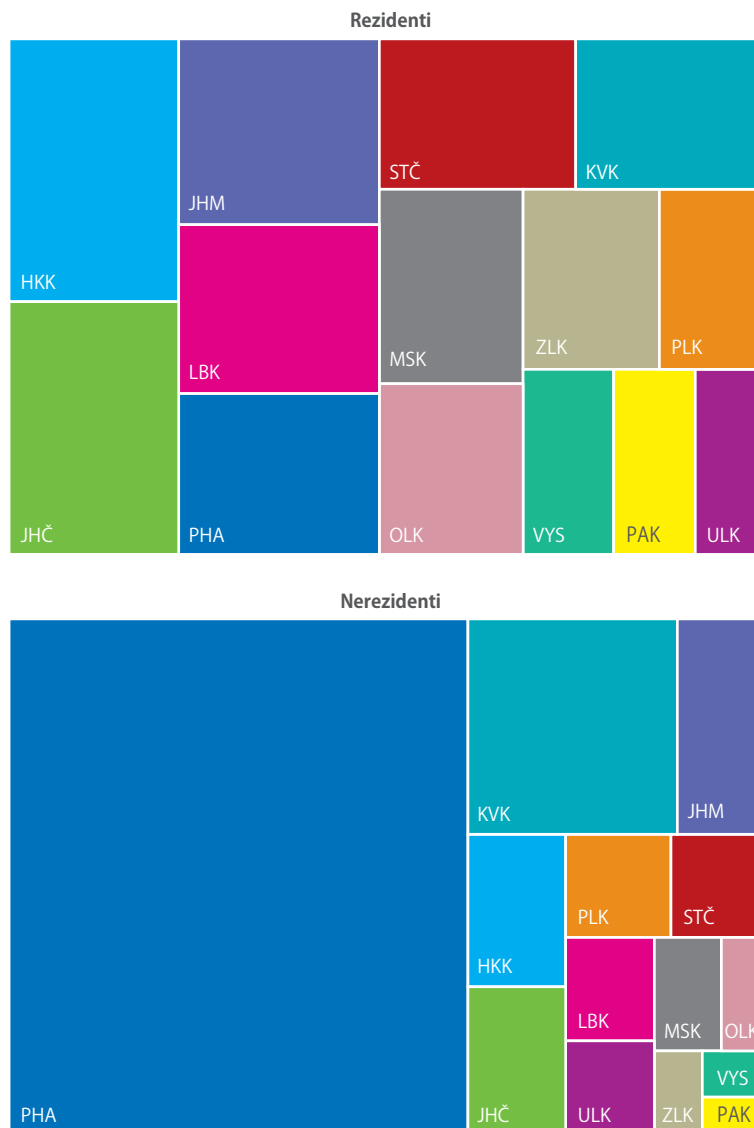
Nejvyšší poptávku v roce 2023 zaznamenaly čtyřhvězdičkové hotely. Do nich vloni přijelo téměř 7,7 milionu hostů, kteří zde strávili 17,5 milionu nocí. Češi se ubytovali ve své zemi nejčastěji v tříhvězdičkových hotelech, dále ve dvouhvězdičkových a více než 2 miliony hostů přijelo vloni i do penzionů. Zahraniční turisté využívali nejčastěji čtyř, tří a pětihvězdičkové hotely. Ostatní kategorie pro ně byly méně zajímavé.

Pětihvězdičkové hotely jsou typické skladbou klientů. V loňském roce se v nich ubytovalo šestkrát více zahraničních hostů než domácích. U čtyřhvězdičkových hotelů se tento poměr vyrovnával, přesto počet nerezidentů převýšil rezidenty o polovinu. Do tříhvězdičkových hotelů a dalších ubytovacích zařízení pak již zavítalo více tuzemských turistů než zahraničních.

OD HOTELŮ PO KEMPY

Český statistický úřad spravuje Registr ubytovacích zařízení, v němž se evidují zařízení s více než 5 pokoji a 10 lůžky. Takových bylo v roce 2023 v České republice 10 293. Nejvíce ubytovacích zařízení náleželo do kategorie penzion (4 373). Penziony bývají menší, rodinné a jsou vyhledávané především domácími klientelou. V průměru na jeden vychází 10 pokojů a 28 lůžek. Nejvíce zařízení tohoto druhu najdeme v Jihočeském kraji (přes 600) a více než 500 jich bylo evidováno i v krajích Jihomoravském a Královohradeckém. Naproti tomu v Praze bylo registrováno jen 102 penzionů.

PŘENOCOVÁNÍ HOSTŮ V KRAJÍCH ČR V ROCE 2023 (%)

Zdroj: ČSÚ

Nejvíce hostů vloni přijelo do čtyřhvězdičkových hotelů. Přestože ubytovacích zařízení této kategorie bylo v registru napříč všemi kraji zapsaných jen 842, celkovým počtem pokojů se s penziony vyrovnávaly. Průměrně měl totiž jeden čtyřhvězdičkový hotel 56 pokojů a 116 lůžek. Nejvyšší kapacitu na jedno zařízení ale vykazovaly pětihvězdičkové hotely, které bývají svou velikostí specifické. Hotelů nejvyšší kategorie bylo v registru evidováno pouze 75, z toho 51 v Praze a 12 v Karlovarském kraji, přičemž průměrně sestávají ze 112 pokojů a 221 lůžek.

Vyhledávaným typem ubytování jsou mezi Čechy kempy. Více než 10 % domácích turistů se vloni ubytovalo právě v některém z nich. Nejvíce (téměř čtvrtina) z celkových 572 kempů se nacházela v Jihočeském kraji, nejméně kempů pak bylo evidováno v Olomouckém kraji a v Praze.

Specifický typ ubytování představují lázeňská ubytovací zařízení, která, pokud jsou v registru zařazena mezi lázně, musí poskytovat lázeňskou léčebně rehabilitační péči. Loni se takových v registru nacházelo

Z JAKÝCH ZDROJŮ ZÍSKÁVÁTE DATA O NÁVŠTĚVNOSTI A TURISTICKÉ ATRAKTIVITĚ PLZNĚ? VE KTERÝCH OBLASTECH TURISTICKÉHO RUCHU V PLZNI VIDÍTE NEJVYŠŠÍ POTENCIÁL DALŠÍHO ROZVOJE?

ZUZANA Koubíková
ředitelka
Plzeň – Turismus

Pro sledování dat o cestovním ruchu jsou pro nás důležitým zdrojem statistiky hromadných ubytovacích zařízení ČSÚ. Díky nim lze porovnat vývoj turismu v Plzni jak meziročně, tak i s konkurenčními destinacemi. Pravidelně rovněž vyhodnocujeme geolokační data a díky nim získáváme přehled o počtech jednodenních návštěvníků. Každoročně sbíráme data o návštěvnosti turistických cílů v destinaci, zhruba jednou za dva roky provádíme dotazníkové šetření zaměřené na profil návštěvníka.

Plzeň je typickou městskou destinací, do které turisté přijíždějí zpravidla na víkend. Naší snahou není nutně prodloužení pobytu turistů, ale spíše motivace k opakované návštěvě. Z průzkumů se nám potvrzuje, že lidé se do Plzně opakovaně vrací. V posledních letech došlo k proměně struktury návštěvníků. Do roku 2019 převažovali ti ze zahraničí, poté počet jejich příjezdů značně klesl a doposud nedosáhl předcovidových čísel. Naproti tomu se daří lákat české turisty. V roce 2023 jich v Plzni přespalo nejvíce v historii.

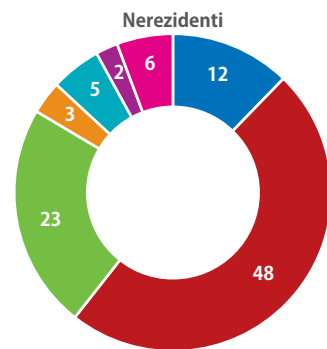
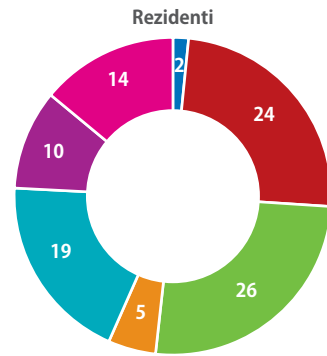

174 a nejvíce jich bylo evidováno v Karlovarském kraji (107) a ve Zlínském kraji (23). Ostatní kraje měly jen jednotky lázeňských zařízení.

TÉMĚŘ JAKO PŘED COVIDEM

Rok 2023 se z pohledu turistického ruchu již téměř vyrovnal poslednímu předcovidovému roku 2019. Turistů se sice v Česku ubytovalo v absolutním vyjádření o 20 tisíc méně, v relativním vyjádření se ale jedná pouze o 0,1% rozdíl. Průměrná doba přenocování mírně klesla a také počet nocí byl o 2,1% nižší (pokles o 1,2 milionu nocí).

HOSTÉ PODLE TYPU UBYTOVÁNÍ V ROCE 2023 (%)

- hotely 5*
- hotely 4*
- hotely 3*
- hotely 2*, 1* a garni
- penzióny
- kempy
- ostatní HUZ

Zdroj: ČSÚ

22 milionů
hostů se ubytovalo v roce 2023 v Česku.

Velmi dobrých výsledků dosáhl loňský cestovní ruch v Česku především díky letní sezoně. Ke srovnatelnému období za rok 2019 se počet klientů v hromadných ubytovacích zařízeních přiblížil již ve druhém kvartále, kdy zaostával jen o 0,2%. Léto pak třetí kvartál 2019 překonalo a dostalo se nad úroveň jak v počtu hostů (o 3,7%), tak i v počtu strávených nocí (o 1,7%).

Po covidové pauze začala česká klientela více cestovat po své zemi. V domácích hromadných ubytovacích zařízeních se v roce 2023 oproti roku 2019 ubytovalo o 11,8% rezidentů více a počet nocí vzrostl o 8,8%. Naproti tomu zahraniční turisté se do Česka stále v plném počtu nevrátili. Nerezidentů se ubytovalo o 12,2% méně a počet nocí zůstal nižší o 14,1%. V cestovním ruchu tak v případě nerezidentů stále chybí 1,3 milionu hostů a 3,8 milionu nocí.

Největší úbytek v počtu zahraničních turistů představovali obyvatelé Ruska a Čínské lidové republiky. Dohromady za tyto dvě země jezdilo před pandemií do Česka 1,2 milionu turistů ročně, vlani se však jednalo pouze o 133 tisíc. Naopak nárůst počtu hostů vykázali Němci, kterých loni přijelo o 208 tisíc více, a přibýlo rovněž 111 tisíc Slováků.

Předběžné údaje za první dva měsíce roku 2024 napovídají, že i letošek by mohl být pro cestovní ruch příznivý. Čechů cestujících po své rodné zemi neubývá a nadcházející mistrovství světa v ledním hokeji pořádané Prahou a Ostravou by mohlo přilákat sportovní fanoušky ze zahraničí.

Zájem Čechů o zahraničí stále roste

Výsledky zjišťování statistiků o cestovních zvyklostech u českých domácností ukazují, že loni se výjezdovému cestovnímu ruchu dařilo.

**ONDŘEJ
LEGNER**

oddělení statistiky
cestovního ruchu
a životního
prostředí

V roce 2023 ve srovnání s předchozím rokem cestovali čeští turisté více do zahraničí, zatímco jejich zájem o tuzemské cesty se snížil. Nejvíce se cestovalo do Chorvatska, Slovenska a Itálie. Jako hlavní dopravní prostředek Češi nejčastěji použili osobní motorové vozidlo, a zároveň loni vzrostl počet cest letadlem. Nejoblíbenější byly individuálně organizované pobyty, ale zvýšil se také počet zájezdů s cestovními kanceláři.

Počet všech cest Čechů do zahraničí dosáhl ve sledovaném roce hodnoty 7,8 milionu a domácích cest, mezi které se počítají pravidelné cesty na chaty a chalupy či návštěvy příbuzných a známých s přenocováním, bylo uskutečněno 20,3 mil. Údaje odhadované v tomto článku vycházejí z Výběrového šetření cestovního ruchu, jehož výsledky jsou přepočteny na populaci České republiky.

NEJOBLÍBENĚJŠÍ JE STÁLE CHORVATSKO

Delší cesty do zahraničí, tzn. cesty, při kterých čeští turisté strávili čtyři a více nocí, dosáhly v loňském roce počtu 5,7 milionu, což bylo o 8 % více než v roce 2022, kdy již cestování nebylo zatíženo pandemickými restrikcemi. Mezi turisty mírně převažovaly ženy, bylo jich 2,9 milionu, zatímco mužů 2,8 milionu. Více než 5 milionů delších cest rezidentů do zahraničí se uskutečnilo za účelem rekreace, dovolené a trávení volného času.

Nejvíce delších cest vedlo do evropských zemí, 4,3 milionu z toho do zemí Evropské unie. První příčku mezi zahraničními cíli obsadilo tradičně Chorvatsko s 815 tisíci cestami, při kterých Češi strávili dohromady 6,3 milionu nocí, a to převážně za rekreačním účelem. Následovalo Slovensko s 698 tisíci cestami,

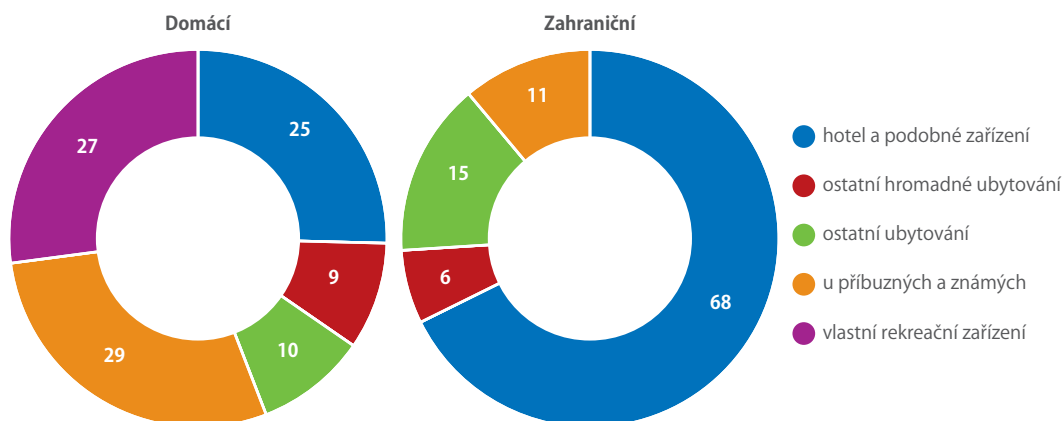
kam Češi vyjžděli kromě nejčastějších rekreačních důvodů ve významné míře také k příbuzným a známým. Na třetím místě se s 637 tisíci cestami umístila Itálie, kde čeští turisté nejčastěji vyhledávali přímořské oblasti, horskou turistiku nebo městský cestovní ruch. Vzdálenějším destinacím kraloval Egypt s 362 tisíci cestami, oproti přechozímu roku se však počet návštěv této africké země snížil.

ČEŠI MÍŘÍ HLAVNĚ DO HOTELŮ

K ubytování českých turistů na delších cestách do zahraničí sloužily v roce 2023 hlavně hotely, penziony a podobná hromadná ubytovací zařízení. Preference hotelů byla větší než loni, ubytovalo se v nich 3,8 milionu hostů z České republiky. Méně cestovatelů přespalo u příbuzných a známých, a také v placeném ubytování v soukromí. K delším cestám do zahraničí volili Češi jako dopravní prostředek nejčastěji auto nebo letadlo, lehce rostl i podíl autobusové nebo vlakové dopravy.

Průměrný počet přenocování na jedné delší cestě do ciziny činil 7,6 noci. Průměrná útrata dosahovala téměř 17 tisíc Kč.

DELŠÍ CESTY PODLE DRUHU UBYTOVÁNÍ V ROCE 2023 (%)

Zdroj: ČSÚ

Ekonomika cestování míří znovu vzhůru

Cestovní ruch nabírá ztracenou dynamiku. V roce 2023 po celém světě cestovalo 1,3 miliardy turistů. Meziročně to bylo o třetinu více osob.

ZDENĚK LEJSEK

oddělení statistiky cestovního ruchu a životního prostředí

Během pandemie covidu-19 utrpěl světový turismus citelné hospodářské ztráty. Četná restriktivní opatření snížila jen v roce 2020 počet mezinárodních příjezdů o tři čtvrtiny, a pokles příjmů dosáhl celosvětově 1,3 bilionu dolarů. V novodobé historii bychom jen těžko našli srovnatelný otřes, který by postihl globální mobilitu tak komplexně.

KRIZÍ BYLO VÍCE

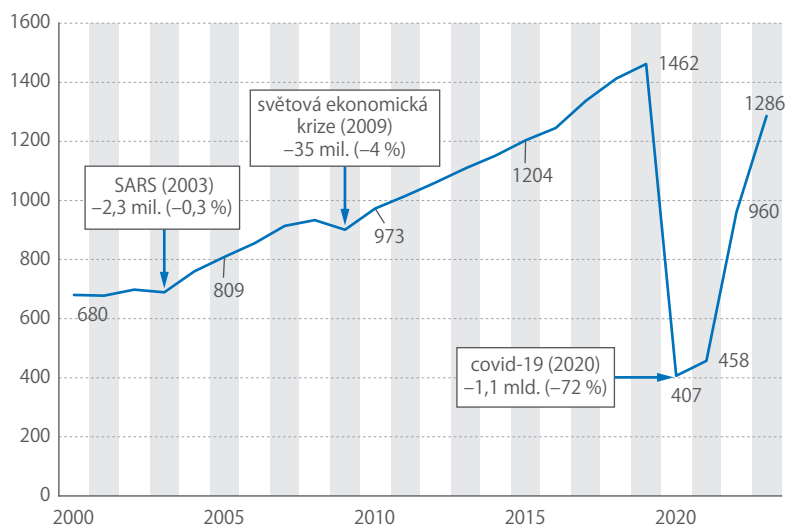
Při podrobnějším pohledu zpět však výrazné omezení cestovního ruchu znamenaly prakticky všechny

války či ozbrojené konflikty. Zejména 1. a 2. světová válka zbrzdily poměrně dobře se rozvíjející cestovatelské trendy ve 20. století. Ale i v novém miléniu máme příklady ochromení cestovního ruchu v širším či celosvětovém měřítku. Mezi hlavní patřily teroristické útoky ze září 2001 či tsunami v jihovýchodní Asii v prosinci 2004. Krátkodobá, ale výrazná omezení známe i z Evropy, kdy například v dubnu 2010 výbuch islandské sopky Eyjafjallajökull na týden zablokoval leteckou dopravu nad kontinentem a omezení se významně dotkla i transatlantických letů. Českou republiku i jiné země postihly několikrát rozsáhlé povodně. V minulém roce zase řecký Rhodos a jiné lokality ve Středomoří zasáhly ničivé požáry. Podobné události znamenají pro cestovní ruch jako ekonomické odvětví zpravidla obtížný návrat k dřívějším výkonům. Kromě rekreačních, vzdělávacích a sociálně-kulturních aspektů totiž přináší cestování nezanedbatelné příjmy a příležitosti pro světové hospodářství.

NEJNAVŠTĚVOVANĚJŠÍM REGIONEM ZŮSTÁVÁ EVROPA

V roce 2023 bylo podle statistik Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO) zaznamenáno 1,3 miliardy zahraničních turistů (návštěvníků přes noc), což bylo o 34 % více než v roce 2022. Mezinárodní cestovní ruch se tak zotavil na úroveň 88 % stavu před pandemií. Výrazně k tomu přitom přispěla i odložená poptávka návštěvníků, kteří znovu zatoužili poznávat nové destinace.

MEZINÁRODNÍ PŘÍJEZDY TURISTŮ (mil. osob)

Zdroj: UNWTO, 2024

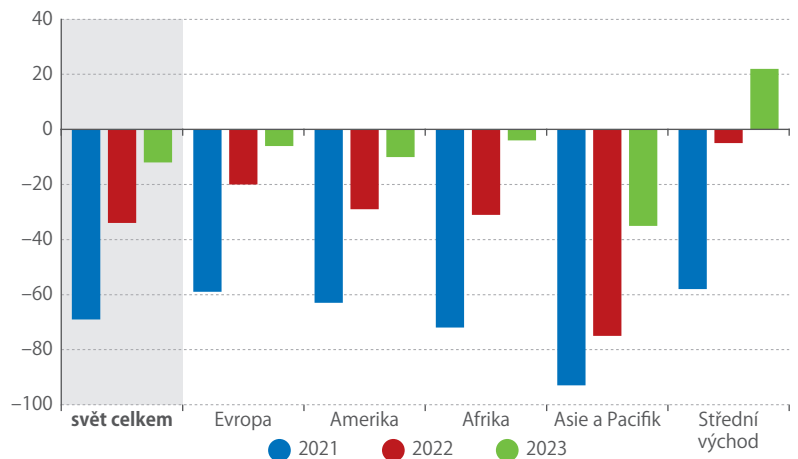
Největší oživení zaznamenala oblast Středního východu, která překonala hodnoty z roku 2019 o 22 %. Mimořádných výsledků zde dosáhlo několik zemí, mezi nimi Katar (+90 %) a Saúdská Arábie (+56 %). Rovněž severní Afrika, Střední Amerika (obě +5 %) a Karibik (+1 %) již překročily úroveň před pandemií. Naopak Evropa dosáhla v roce 2023 prozatím 94 % dřívější úrovně. Přesto se silnou vnitroregionální poptávkou a letní sezonou zůstává nejnavštěvovanějším kontinentem. Zavítalo sem 700 milionů zahraničních návštěvníků s alespoň jedním přenocováním. Zbytek Afriky se zotavil na 96 % a Severní a Jižní Amerika dohromady na 90 %. Prozatím nejméně se podařilo mezinárodní turismus obnovit v regionu Asie a Tichomoří, kam v roce 2023 přijelo pouze 65 % z původního počtu turistů.

S postupným růstem mezinárodní mobility se poměrně rychle zvyšuje i hodnota ukazatelů měřících význam cestovního ruchu pro světovou ekonomiku. Celkové příjmy z mezinárodního cestovního ruchu byly v roce 2023 odhadovány na 1,4 bilionu dolarů, což je téměř 93 % z hodnoty 1,5 bilionu dolarů zaznamenané v roce 2019. Odhady UNWTO predikují návrat na původní úroveň již v roce 2024. Dynamický vývoj je pozorován také v letecké přepravě cestujících nebo globální míře obsazenosti ubytovacích kapacit.

TURISTŮM V ČESKU ROSTE CHUŤ

V Česku se cestovní ruch v hodnotách hospodářských ukazatelů rovněž postupně zotavuje. V roce 2022 tvořil tento obor 2,22 % hrubého domácího produktu České republiky, což ve finančním vyjádření představovalo 150,8 mld. Kč. Jeho podíl na tvorbě hrubé přidané hodnoty v národním hospodářství činil 2,18 %. Bylo to více než v sektoru zemědělství, lesnictví a rybnářství dohromady. Zmíněné klíčové indikátory pozice cestovního ruchu v ekonomice však stále nedosahují úrovně roku 2019. Tehdy turismus tvořil 2,76 % HPH a 2,87 % HDP.

MEZINÁRODNÍ PŘÍJEZDY TURISTŮ (změna k roku 2019, %)

Zdroj: UNWTO, 2024

Celkový objem výdajů za cestovní ruch dosáhl 285,9 mld. Kč, což bylo meziročně o 84,3 % více. Jedná se o souhrnný ukazatel poptávky všech návštěvníků, kteří trávili svou dovolenou v Česku. Nezáleží přitom, zda se jedná o českého rezidenta, či návštěvníka ze zahraničí. Tento indikátor se sleduje od roku 2003 a nejvyšší hodnoty 308,2 mld. Kč dosáhl právě v předcovidovém roce 2019.

Příjezdový cestovní ruch tvořený zahraničními návštěvníky činil 49 %, tj. 139,5 mld. Kč. Zbývajících 51 % finančních prostředků (146,4 mld. Kč) generovali tuzemští návštěvníci prostřednictvím domácího cestovního ruchu. Ve spotřebním koši cestovního ruchu podle produktů převládaly v roce 2022 výdaje na zboží, zahrnující rovněž útratu za pohonné hmoty. Návštěvníci vynaložili nemalé finanční prostředky také na služby osobní dopravy, stravování a ubytování.

Zaměstnanost v oboru činila 225,5 tisíce osob, tedy meziročně o 4,8 % více. Z celku tvořili 84 % zaměstnanci a 16 % sebezaměstnané osoby podnikající v oblasti turismu. Dopad pandemie byl v případě zaměstnanosti mírnější i díky podpůrným programům na udržení pracovních míst. Přesto v oblasti turismu

JAK SE NA TURISTICKÉM BYZNYSU PROJEVILY DŮSLEDKY NEDÁVNÉ ENERGETICKÉ KRIZE, INFLACE A SNIŽOVÁNÍ REÁLNYCH MEZD?

Prodej zájezdů se během roků 2022 a 2023 nezpomalil. Naopak mohu potvrdit velmi dobré výsledky, které u mnohých cestovních kanceláří překonaly výsledky let před covidem. Energetická krize samozřejmě ovlivnila mnohé části cestovního ruchu, od hotelů a stravovacích zařízení, přes zábavní průmysl až po dopravu. Všichni se ovšem snažili o to, aby dopad na klienta byl co nejnižší a ceny zájezdů zůstaly buď úplně stejné, nebo vzrostly pouze nepatrně. Díky tomu si lidé mohli dopřát dovolené bez výraznějšího navýšení rozpočtu. I trendy roku

JAN PAPEŽ

místopředseda pro vnější vztahy Asociace cestovních kanceláří ČR

2024 ukazují, že cestovní ruch nebude rozhodně patřit k odvětvím, která mají špatný vliv na inflaci – naše ceny zůstávají stejné, nebo rostou jen nepatrně.

Patrný je ovšem jiný trend – zvyšuje se tlak klientů na kvalitu, a díky tomu roste průměrná cena dovolených.

Za náš obor byl, a doposud je největší dopad cítit v cenách letenek a ostatní dopravy. Navíc jsou letecké společnosti velmi dobře vytiženy a nemají žádný důvod k nabízení nízkých cen.

Z JAKÝCH ZDROJŮ ZÍSKÁVÁTE DATA O NÁVŠTĚVNOSTI A TURISTICKÉ ATRAKTIVITĚ KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE? VE KTERÝCH OBLASTECH TURISTICKÉHO RUCHU V KRAJI VIDÍTE NEJVYŠŠÍ POTENCIÁL DALŠÍHO ROZVOJE?

MARTIN SOUKUP

ředitel Královéhradecké krajské centrály cestovního ruchu

Pro sledování dat o turistickém ruchu využíváme portál Tourdata provozovaný agenturou CzechTourism, dále analýzu pohybu a chování zákazníků Big Data od společnosti T-Mobile a údaje z Českého statistického úřadu.

Nejvyšší potenciál dalšího rozvoje cestovního ruchu vidíme v oblastech zážitkový cestovní ruch, cestování mimo hlavní sezonu, objevování skrytých skvostů, gastroturismus a wellness a lázeňství.

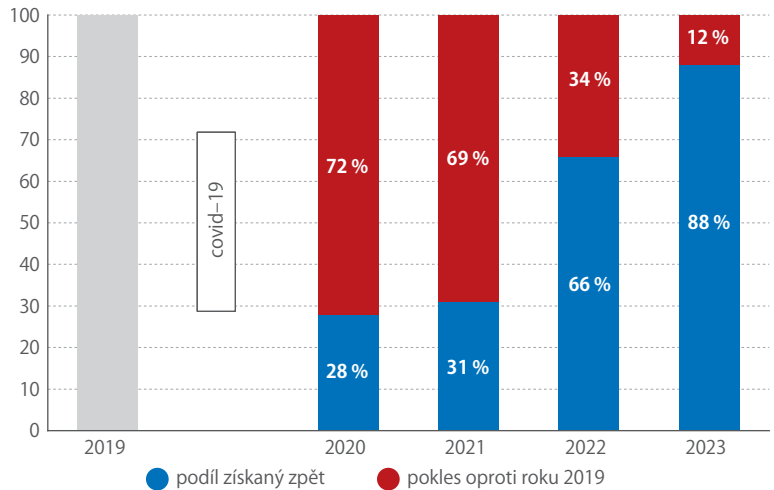

v roce 2022 pracovalo o 14 tisíc osob méně, tedy téměř o 6 %, v porovnání s rokem 2019. Výrazněji se propadl zejména počet podnikatelů, kteří kvůli nižší poptávce po službách přešli do jiné oblasti podnikání. Podíl cestovního ruchu na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství dosáhl 4,15 %, přičemž v roce 2019 to bylo 4,41 %. V turismu tedy pracoval každý čtyřicetý Čech.

CO NÁS ČEKÁ

Přes patrné zvyšování finančních i nefinančních ukazatelů bude ekonomika cestovního ruchu nadále čelit výzám spojeným s bezpečností i cenovou stabilitou, se změnami v chování a ve struktuře turistů a s potřebou adaptace na nové podmínky. Světový vývoj bude poháněn především výsledky v evropských zemích, Severní a Jižní Americe a na Středním východě. V Evropě by k překonání výsledků z roku 2019 mohlo v letošním roce přispět rozšíření Schengenského prostoru o Bulharsko a Rumunsko, Mistrovství Evropy ve fotbale v Německu a především nadcházející Letní olympijské hry 2024 v Paříži. V řadě dalších zemí se snaží turisty motivovat k návštěvě pobídkami a zjednodušováním vízové politiky. Pohyb a čekací lhůty

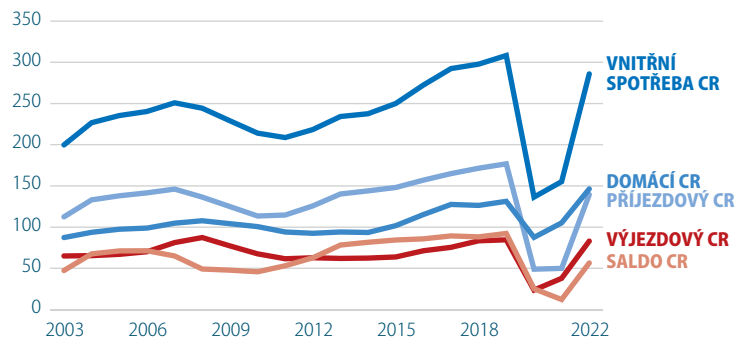
OBNOVA MEZINÁRODNÍCH PŘÍJEZDŮ TURISTŮ (2019 = 100%)

Zdroj: UNWTO, 2024

přítom usnadní přechod na digitální bezpapírový systém víz, který ohlásilo mnoho světových destinací. V elektronické podobě se připravuje například systém pro schengenská víza, jednotná turistická víza pro země Perského zálivu nebo americká víza. Z hlediska návštěvníků lze očekávat větší důraz na poměr kvality a ceny, bezpečnost, udržitelnost, autenticitu a personalizaci cestovních zážitků. Pobyty budou častější, ale kratší.

VNITŘNÍ SPOTŘEBA A SALDO CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉ REPUBLICE 2003–2022 | MLD. KČ

	VNITŘNÍ SPOTŘEBA CR	DOMÁCÍ CR	PŘÍJEZDOVÝ CR	VÝJEZDOVÝ CR	SALDO CR
2020	136	88	49	24	25
2021	155	105	50	38	12
2022	286	146	140	83	57

ZDROJ: ČSÚ, 2024

Penziony, kempy, hotely i botely

Nabídka ubytovacích zařízení pro turistiku v Česku je poměrně široká. V posledních letech ale celkový počet lůžek klesá.

ROMAN MIKULA

vedoucí oddělení statistiky cestovního ruchu a životního prostředí

Z Registru ubytovacích zařízení spravovaného Českým statistickým úřadem, který slouží pro výběr zpravodajských jednotek ke statistickému šetření o kapacitách a návštěvnosti, vyplývá, že v současnosti se na území Česka nachází přes 10 tisíc zařízení s minimální kapacitou 5 pokojů a nejméně 10 stálými lůžky. Tato zařízení členíme do 11 kategorií. Samostatný hotelový segment se dále rozděluje do pěti tříd na základě vybavenosti a kvality poskytovaných služeb. Nejvíce je počtem zařízení i lůžkovou kapacitou zastoupena kategorie penzionů, následují 3* hotely a kategorie ostatního ubytování.

DYNAMICKÉ ODVĚTVÍ

Segment ubytování můžeme označit jako dynamické odvětví. Permanentně v průběhu času vznikají nová zařízení, jiná naopak zanikají, dochází ke změnám provozovatelů, mění se kategorie ubytování, názvy i samotné kapacity. Všechny tyto změny se musí do registru promítat průběžně, aby byl obraz o segmentu hromadného ubytování co nejaktuálnější. V Česku není legislativně zakotvena ohlašovací povinnost při vzniku nové provozovny, proto ČSÚ aktivně vyhledává nové provozovatele, například formou scrapingu rezervačních systémů.

Dlouhodobý vývoj počtu hromadných ubytovacích zařízení a jejich kapacit ukazuje na pozvolný pokles. Nejčastější důvody ukončení provozování ubytovacích služeb jsou prodej a využití budovy pro soukromé účely, přestavba na bytové jednotky nebo dlouhodobé pronájmy, které se do cestovního ruchu nezahrnují.

KOLEJE A UBYTOVNÝ

V Registru jsou evidována také zařízení, která primárně slouží k jinému typu ubytování, například některé vysokoškolské koleje, středoškolské internáty či domovy mládeže. Tato ubytovací zařízení mohou vyčleňovat část své kapacity (sezonně či celoročně) pro krátkodobé ubytování turistů, většinou ale slouží pro studenty. Ubytovaní studentů za účelem denního studia se ovšem nevykazuje, není totiž chápáno jako cestovní ruch. V současné době evidujeme celkem 165 těchto jednotek, s celkovou kapacitou bezmála 24 tisíc lůžek vymezených pro cestovní ruch v 98 obcích a městech republiky.

Do cestovního ruchu se rovněž nezapočítává dlouhodobé ubytování za účelem zaměstnání. Provozovatelé turistických ubytoven vykazují pouze hosty ubytované za turistickým, případně služebním účelem. Kategorie turistických ubytoven byla v roce 2023 zastoupena 695 jednotkami s celkovou kapacitou 34,5 tisíce lůžek.

APARTMÁNY KONKURUJÍ HOTELŮM

Apartmentový typ ubytování dlouhodobě nabývá na významu a jeho nabídka na trhu se stále rozšiřuje. Celkově již evidujeme téměř 350 apartmánových zařízení, která musejí disponovat minimálně 5 jednotkami. Jedna jednotka je chápána jako jeden apartmán, který se většinou skládá z vícero pokojů či ložnic. Celková kapacita tohoto typu ubytování se dnes pohybuje okolo 11,5 tisíce lůžek. Apartmány jsou většinou zahrnuté do kategorie ostatního ubytování, část

KAPACITY HROMADNÝCH UBYTOVACÍCH ZAŘÍZENÍ PODLE KATEGORIÍ V ROCE 2023

	počet zařízení	počet pokojů	počet lůžek	počet míst pro stany a karavany
hotely *****	75	8 415	16 610	-
hotely ****	842	46 964	97 764	77
hotely ***	1 528	47 561	109 195	427
hotely **	194	5 395	13 457	68
hotely *	100	1 904	5 079	6
hotely garni	155	3 303	7 815	55
penziony	4 373	43 978	121 476	995
kempy	572	9 748	36 139	47 984
chatové osady	291	6 493	24 893	404
turistické ubytovny	695	10 575	34 521	326
ostatní HUZ	1 468	36 084	100 246	1 138
celkem	10 293	220 420	567 195	51 480

Zdroj: ČSÚ

JAK VÝZNAMNÉ JSOU PRO MAJITELE HRADŮ A ZÁMKŮ V ČESKU PŘÍJMY Z TURISTICKÉHO RUCHU? JAK SE NA NÁVŠTĚVNOSTI HRADŮ A ZÁMKŮ PROJEVILY DŮSLEDKY NEDÁVNÉ ENERGETICKÉ KRIZE, INFLACE A SNIŽOVÁNÍ REÁLNÝCH MEZD?

ZUZANA PAVLÍKOVÁ-ŠIMONKOVÁ

členka výkonné rady Asociace majitelů hradů a zámků

Soukromí majitelé hradů a zámků v České republice nejsou zcela homogenní skupina. Ne všichni provozují své památky v turistickém režimu. V naší asociaci se jedná zhruba o polovinu majitelů, kteří své památky otevírají veřejnosti. Někteří z nich poskytují kromě běžných prohlídek ještě další služby, například ubytování. Nejvýznamnější jsou příjmy z turismu pro ty majitele, jejichž památky nejsou navázány na další podnikatelské aktivity a fungují samostatně.

Ceny energií ovlivňují ziskovost objektů a mají vliv na provoz i možnosti investic. Promítají se do zvýšení cen dalších služeb v oblasti ubytování a gastronomie. V souvislosti se snížením reálných mezd je potom vždy složité určit, kam až můžou ceny růst, aby byla služba vůbec prodejná. Co se týká cen vstupenek, více nás ovlivňují ceny státních památek, kterým se musíme přizpůsobit, abychom byli konkurenceschopní.

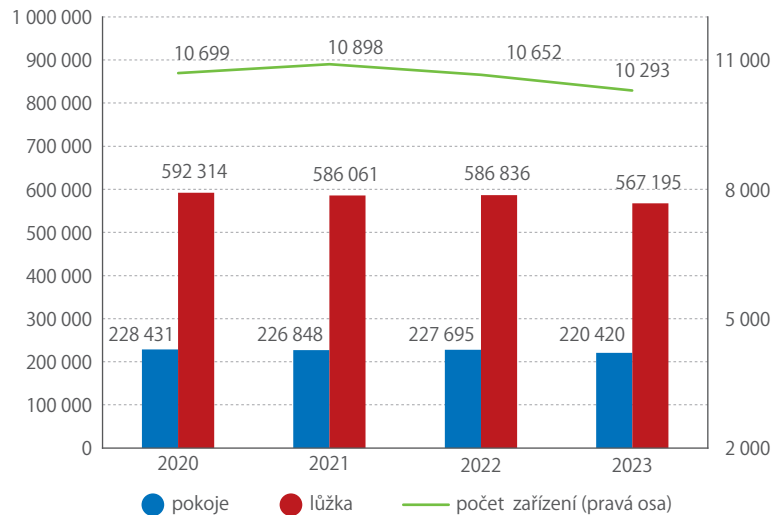
se nachází v kategorii penzionů, některé apartmány kvalitou svého ubytování konkurují hotelům.

NA ŘECE I U SILNICE

Do nabídky hotelového typu ubytování můžeme zařadit rovněž botely, které reprezentují ubytování na trvale zakotvené osobní lodi. Těch je v Česku celkově šest a všechny kotví na pražských náplavkách Vltavy. Nabízejí hostům celkem 716 lůžek ve 341 pokojích a většina z nich poskytuje standard 3* hotelů.

V Česku najdeme také možnost ubytovat se v motelu, tedy v ubytovacím zařízení s nejméně 10 pokoji

VÝVOJ KAPACIT HROMADNÝCH UBYTOVACÍCH ZAŘÍZENÍ V ČESKU

Zdroj: ČSÚ

pro hosty poskytujícím ubytování a služby s tím spojené zejména pro motoristy. Toto ubytování se nachází v blízkosti pozemních komunikací s možností parkování a splňuje veškeré požadavky pro hotelové kategorie. Celkem máme na našem území 52 aktivních motelů, s nabídkou přespání v některém z 970 pokojů s 2 400 lůžky.

EXPERIMENTÁLNÍ DATA Z ONLINE UBYTOVACÍCH PLATFORM

Na základě spolupráce Eurostatu se čtyřmi významnými mezinárodními online platformami Airbnb, Booking, Expedia a TripAdvisor jsou zveřejňována data za segment sdílené ekonomiky. Informace o počtu krátkodobě ubytovaných osob v sektoru individuálního komerčního ubytování mohou významným způsobem zpřesňovat odhady celkového počtu návštěvníků České republiky.

Charakter údajů získaných od online platform je bohužel limitován možnou existencí vícečetných zápisů poskytovatelů ubytování na několika portálech najednou nebo dvojným počítáním údajů, jednak z platform a jednak z jiných zdrojů statistik cestovního ruchu. Může tak docházet k překryvu informací, neboť většina online platform nabízí zprostředkování služeb jak hromadných, tak individuálních ubytovacích zařízení. Proto nelze tyto údaje pouze přičíst k výsledkům ze standardních statistických šetření. Data z platform jsou na evropské i národní úrovni zveřejňována jako experimentální, mimo standardní procesy diseminace. Více informací o datech z online platform naleznete na webu ČSÚ.

bit.ly/49DKwsv

O přínosech turismu vypovídá statistika

Ředitel agentury CzechTourism František Reismüller přibližuje, jaká data se využívají při hodnocení vývoje turistického ruchu, a co vše z nich lze vyčíst.

Foto: CzechTourism

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Z jakých zdrojů získává CzechTourism data o cestovním ruchu?

Primárně se jedná o data z ČSÚ, ČNB, Státní pokladny, TourMISu (statistická data cestovního ruchu země Evropské unie a statistická data týkající se zdrojových trhů evropského cestovního ruchu), ÚZIS, ATIC. Dále využíváme i vlastní databázi (ve spolupráci s regiony, např. návštěvnost turistických cílů nebo statistiku MICE) a zadáváme průzkumy, které realizují různé výzkumné agentury (Tracking DCR/PCR, plány Čechů apod.). Pracujeme rovněž s daty z platebních karet VISA a s databází obsazenosti a recenzí tvořenou scrapingem z portálů Booking a TripAdvisor.

Jsou k dispozici nějaké relevantní údaje o tom, kolik peněz se v České republice do cestovního ruchu investuje, a kolik to na druhé straně přináší?

Centrální databáze investic do turismu v Česku aktuálně neexistuje, protože tyto investice mají několik úrovní. A to úroveň národní a zároveň krajskou a k tomu obecní či městskou. Navíc mohou do turismu investovat i soukromé komerční subjekty. S tím souvisí vyčíslení finančních přínosů tohoto sektoru. Samostatně je můžeme určit jen těžko. Důvod je jednoduchý: turismus s sebou vždy nese efekt multiplikace, a především i efekty neekonomického charakteru.

Obecně můžeme hovořit o přínosech turismu na základě statistiky satelitního účtu. Tak například v roce 2022 tvořil obor cestovního ruchu přibližně 2,22% HDP České republiky, což odpovídá přibližně 151 miliardám korun. Zároveň zaměstnával zhruba 225,5 tisíce lidí. Z toho vyplývá, že přibližně každý čtyřicetý Čech pracoval v cestovním ruchu. Ve struktuře spotřeby cestovního ruchu pak převažovaly výdaje na zboží. V případě zahraničních turistů patřily mezi výrazné výdaje za dopravu, stravování a ubytování. Pokud budeme celkově srovnávat domácí a příjezdový cestovní ruch s předcovidovými daty, pak u tuzemských cestovatelů spotřeba vzrostla, u cizinců je ještě stále nižší.

Zmínil jste, že pracujete rovněž s některými netradičními zdroji dat...

Zajímavá data poskytují vydavatelé platebních karet. Doplnují informace o spotřebním koši turistů, ale i o pohybu držitele karty a čase transakcí. Za zmínku stojí také zbytková data mobilních operátorů, která mohou prozradit přesné údaje o počtech a národnostním složení návštěvníků. V rámci analýzy turismu využíváme i data ze sociálních sítí, social listeningu nebo data o tzv. Booking window.

Bohužel, nevýhodou některých dat je v současnosti jejich neaktuálnost. Situaci by měl výrazně zlepšit projekt Ministerstva pro místní rozvoj e-Turista.

S jakým zpožděním dostáváme informaci o proběhlé turistické sezoně?

Data za hromadná ubytovací zařízení získáváme za jednotlivá čtvrtletí s jedenapůlměsíčním odstupem. Výkony za hotely jsou reportovány na měsíční bázi se zpožděním asi jeden měsíc a jeden týden. Finální data za předchozí rok získáváme po revizi v květnu. Data z platební bilance jsou vydávána přibližně za dva měsíce a čtrnáct dní od sledovaného termínu. Návštěvnost turistických cílů zpracováváme jednou za rok a čísla publikujeme začátkem června. Satelitní účet cestovního ruchu pak vychází s ročním zpožděním.

Dokážete měřit úspěšnost kampaní, které CzechTourism realizuje na podporu cestovního ruchu?

Úspěšnost kampaní sledujeme prostřednictvím klasických komunikačních analýz. Jedná se například o zásahy, počty prokliků, zhlédnutí a podobně. Nicméně v turismu není zcela snadné prokázat jednoznačnou provázanost mezi marketingovou kampaní a počtem turistů, kteří se rozhodnou Česko navštívit. Je třeba si uvědomit, že významnou roli v rozhodnutí, kam vyrazit, může sehrát celá řada vnějších vlivů, které sebelepší kampaň ovlivnit nemůže. Třeba počasí nebo ekonomická či bezpečnostní situace. Přesto určitě můžeme říct, že kampaně na podporu cestovního ruchu rozhodně přispívají k šíření povědomí o Česku jak v zahraničí, tak i v domácím prostředí. A je to aktivita, která má smysl.

Zahraniční turisté stráví v Česku v průměru asi 3,5 noci. Je reálné, že by se délka pobytu u nás mohla v dohledné době prodloužit?

Průměrnou dobu pobytu ovlivnil mimo jiné pokles návštěvnosti ze strany turistů z Ruska a Izraele. Ti v roce 2019 patřili mezi top tři země podle průměrné délky pobytu.

Loni k nám nejčastěji přijížděli občané Německa, Slovenska, Polska, USA a Velké Británie. Za skokany roku je pak možné označit cestovatele z Tchaj-wanu a Jižní Koreje. Více než stoprocentní nárůst je také v případě návštěvníků z Číny, Japonska, Thajska nebo třeba Nového Zélandu či Austrálie. A právě na vzdálené trhy se aktuálně zaměřujeme. Protože pokud člověk vyrazí na dovolenou do destinace, která je opravdu daleko, logicky se tam rozhodne zůstat i déle. Zásadní roli v cestovním ruchu hrají přímá letecká spojení. CzechTourism na nich intenzivně pracuje s Letištěm Praha a dalšími subjekty. Loni se mimo jiné podařilo zprovoznit linky Praha – Soul či Praha – Tchaj-Pej, o dalších se jedná. V tomto ohledu je určitě na místě zmínit memorandum k projektu Touchpoint. Jde o společnou aktivitu Letiště Praha, České centrály cestovního ruchu – CzechTourism a Prague City Tourism. Nejen díky tomuto dokumentu dochází k posílení propagace Česka v zahraničí tak, aby cizinci chtěli do centra Evropy cestovat víc a letečtí dopravci ze strategicky důležitých trhů měli zájem provozovat víc potřebných linek. V současné chvíli jsou pro nás prioritou linky do Severní Ameriky či na Dálný východ. Kromě New Yorku je to

Velké množství dat a informací o cestovním ruchu najdete na portále Tourdata.cz.

Mgr. František Reismüller, Ph.D.

Vystudoval sinologii na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy. Cestovnímu ruchu se věnoval nejprve v soukromém sektoru. V roce 2013 založil zahraniční zastoupení CzechTourismu v Šanghaji, kde byl 4 roky ředitelem. Následně pracoval pro Evropskou cestovní komisi v Bruselu. Po návratu do agentury CzechTourism vykonával funkci ředitele marketingu a zahraničních zastoupení. Generálním ředitelem je od listopadu 2023.

Nezkrácený rozhovor najdete na: bit.ly/3wzvAhs

i Philadelphie, případně Chicago, Toronto, Montreal a čínské destinace. Nově se také v blízké či střednědobé budoucnosti usiluje o otevření linek do Vietnamu, Thajska a Indie.

Jak významnou roli hraje v Česku kongresový cestovní ruch? Máme potenciál pro zvýšení jeho významu?

MICE neboli kongresový turismus určitě hraje v oblasti cestovního ruchu významnou roli. A to zejména kvůli takzvané obrácené sezonnosti v porovnání s volnočasovým cestováním. Slouží jako vhodný doplněk v době, kdy turisté necestují ve velkém, protože jejich děti chodí do školy, není to právě počasí a podobně. Česko má v tomto ohledu určitě co nabídnout, což potvrzují i data z Německa. Česko považuje za atraktivní 35 procent všech tamních firem, a naše země tak stojí v čele žebříčku atraktivity.

Přidanou hodnotou pak je, že kongresový turista utrácí v destinacích více, šíří dobré jméno o daném místě v zahraničí, a pokud je spokojený, často se ve stejném hotelu, městě či zemi rozhodne strávit soukromou dovolenou nebo prodloužený víkend třeba s rodinou či partnerem.

Už i v Česku se najdou lokality, které by od cestovního ruchu potřebovaly spíš odlehčit, než jej dále podporovat. Kolik takových lokalit v Česku je a jak jim CzechTourism může pomoci?

Overturismus je jev, který se může vyskytovat v různé době a na různých místech s různou intenzitou.

Obecně jde o destinace a místa, které buď celoročně, nebo v sezoně navštěvují lidé v počtech, které jsou vysoko nad hranici dostupných kapacit. Místa s takzvaným nevyrovnaným zájmem turistů najdeme napříč celým Českem. Patří mezi ně zejména historická centra měst, jako například Praha, Český Krumlov, Štramberk, Kutná Hora nebo Svatý Jan pod Skalou. Velké množství turistů míří také do Punkevních jeskyní, skalních měst (Prachovské skály, Hruboskalsko či Maloskalsko), na Sněžku, Černou horu, vrcholy Špindlerova Mlýna, Pustevny, Lysou horu, do Adršpaško-teplických skal, na Petrovy kameny nebo třeba na Vyhličku Máj, na Děvín, Svatý kopeček u Mikulova, údolí Bílé Opavy či k lomu Velká Amerika.

Všechny přetížené lokality je potřeba sledovat v širším kontextu. Především se jedná o vyšší zatížení v období letní sezony nebo jiného velmi krátkého výkyvu. V tomto případě je potřeba zohlednit všechny pilíře udržitelného rozvoje a uvést je do rovnováhy. Nástrojů pro řešení je mnoho, ale nedá se říci, že by existovalo nějaké univerzální řešení. Vždy je potřeba přistupovat k problému individuálně. Každé místo má v daném čase svou specifickou absorpční kapacitu, kterou by měla ve zvláště chráněném území určovat instituce ochrany přírody. Nehovoříme však pouze o přírodních lokalitách. Za přetíženou lze v daném okamžiku pokládat řadu českých měst či konkrétních památek. Dobrým příkladem je pražská dominanta – Karlův most. Jiný zážitek bude mít návštěvník ve 14 hodin odpoledne v létě a jiný například v 9 hodin ráno na podzim.

CzechTourism je v pravidelném a úzkém kontaktu s provozovateli, obcemi a kraji, spolupracuje i s orgány ochrany přírody, národními parky a Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR. Na základě analýz a po koordinaci se zástupci destinací přizpůsobujeme naše aktivity týkající se propagace daného místa. Jako příklad můžu uvést třeba projekt Skryté skvosty, zaměřený na propagaci mimosezonní turistiky, podporu venkovské turistiky a podobně. Současně také na základě společné spolupráce s provozovateli či samosprávou hledáme alternativy. Tedy dosud neobjevená nebo méně známá místa, která mohou návštěvníkům nabídnout obdobný zážitek.

Cílem je zajistit spokojenost turistů, a současně umožnit mimo jiné plynulost dopravy či zamezit případným konfliktům. Jinak řečeno – zajistit, aby Česká republika byla místem, které má turistům co nabídnout, a zároveň zamezit tomu, aby je vysoké vytížení v určitých místech neodradilo od zájmu o návštěvu. V neposlední řadě je třeba naše přírodní i kulturní bohatství chránit. Proto CzechTourism rovněž upozorňuje na křehké ekosystémy a nutnost správného chování ve vybraných lokalitách, a to jak na stránkách Kudy z nudy, tak i na speciální microsite VisitCzechia, která je určena též zahraničním návštěvníkům. A v neposlední řadě aktuálně vzniká manuál odpovědného marketingu a manuál odpovědného turisty nebo sbírka dobrých a špatných příkladů z praxe.

CESTOVNÍ RUCH

ZAHRA NIČNÍ HOSTÉ V HUZ Top 5 zemí v roce 2023

9 558 930
nerezidenti

12 418 741
rezidenti

HROMADNÁ UBYTOVACÍ ZAŘÍZENÍ¹⁾ V ČESKU (2023)

PŘENOCO VÁNÍ V HROMADNÝCH UBYTOVACÍCH ZAŘÍZENÍCH (2023)

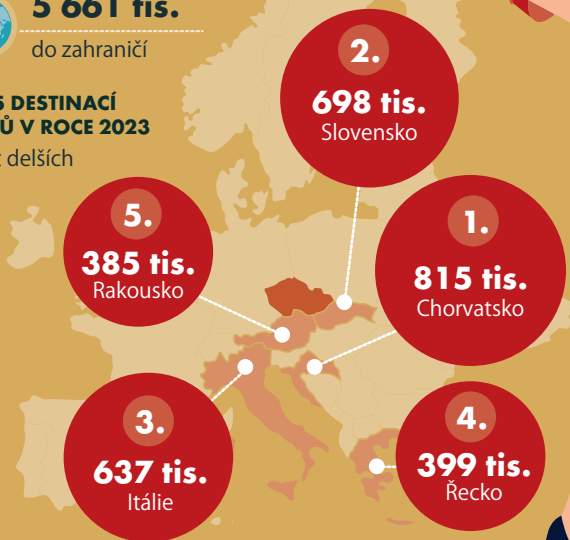
DELŠÍ CESTY²⁾ ČECHŮ V TUZEMSKU A DO ZAHRA NIČÍ V ROCE 2023

12 503 tis.
cesty celkem

TOP 5 DESTINACÍ ČECHŮ V ROCE 2023

počet delších cest

V cestovním ruchu pracuje každý **24. Čech**

EKONOMICKÝ VÝZNAM CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉ REPUBLICE V ROCE 2022

341 mld. Kč
produkce cestovního ruchu

226 tis. osob
zaměstnaných v cestovním ruchu

151 mld. Kč
hrubý domácí produkt CR

35 tis. osob
sebezaměstnaní

134 mld. Kč
hrubá přidaná hodnota CR

191 tis. osob
zaměstnanci

2,18 %
hrubá přidaná hodnota

4,15 %
zaměstnané osoby

2,22 %
hrubý domácí produkt

4,20 %
pracovní místa

PODÍL CESTOVNÍHO RUCHU

Pomáháme statistikům z jiných zemí

Experti ČSÚ se podílejí na rozvoji statistik v třetích zemích a na jejich harmonizaci s požadavky OSN a EU.

**ALENA
URBANOVÁ**

oddělení plánování
mezinárodní
spolupráce

Na základě zkušeností z transformace statistiky a ochoty sdílet získané poznatky z tohoto procesu se krátce po vstupu do EU stal ČSÚ vyhledávaným partnerem pro poskytování tzv. technické asistence, tedy odborné pomoci jiným zemím. Cílem je napomoci k rozvoji a harmonizaci statistik a standardů uplatňovaných zejména OSN a EU, a tím přispět k produkci mezinárodně srovnatelných statistických výstupů.

Často se k tomu vhodně využívá kombinace znalostí „starých“ členských zemí z realizace těchto aktivit se zkušenostmi „nových“ členských zemí, které absolvovaly přechod k novým standardům „na vlastní kůži“, a jejich poznatky jsou proto pro země v období transformace nesmírně cenné.

Již od samého začátku interní politika ČSÚ deklarovala, že „poskytování asistenční pomoci do zahraničí považuje Český statistický úřad za důležitý příspěvek k rozvoji statistiky v mezinárodním měřítku i možnost posilování prestiže ČSÚ v mezinárodní statistické komunitě.“ Závazek „aktivně přistupovat k realizaci rozvojové pomoci, zejména ve vztahu k zemím Balkánu a zemím postsovětského prostoru“ platí dodnes (viz Strategický plán ČSÚ pro roky 2022–26).

ČSÚ provádí asistenci zejména na základě přímých dohod se statistickými úřady – příjemci pomoci, nebo formou zapojení do projektů vedených zahraničními

partnery s financováním převážně z EU, Světové banky, případně z dalších zahraničních zdrojů.

DLOUHODOBÁ SPOLUPRÁCE I AD HOC AKTIVITY

V roce 2005 jsme začínali konzultacemi pro Turecký statistický úřad a následovala účast v projektech v Bulharsku (realizace v letech 2005–07) a Makedonii (2006–08) pod vedením statistického úřadu Německa. Severní Makedonie ostatně patří mezi hlavní příjemce naší pomoci dodnes – v následujících letech jsme se zapojili do dalších víceletých projektů (2010–12, 2012–14), a zároveň v rámci dlouhodobě se rozvíjející bilaterální spolupráce realizujeme ad hoc aktivity pod evropskými nástroji IPA a TAIEX. Tato větší znalost prostředí, stavu statistik a organizace práce umožňuje kontinuitu pomoci, dosažení lepších výsledků a efektivnější využití prostředků. V neposlední řadě významně přispívá i k prohlubování profesních vztahů mezi oběma úřady. Experti ČSÚ sdíleli a sdílejí s Makedonci své znalosti a zkušenosti zejména z makroekonomických statistik (národní účty, vládní finanční statistika, zahraniční obchod se službami), ale obdobně i dle makedonských potřeb z metodologie, užití administrativních dat a spolupráce s jinými institucemi nebo z produkčních a sociálních statistik.

**HANA
ŠLÉGROVÁ**

spolupracovnice
ČSÚ

Albánští statistici si přijeli rozšiřovat odborné znalosti do Prahy.

JAROSLAV KAHOUN

vedoucí oddělení
vládních účtů ČSÚ

JAKÉ OBLASTI STATISTIKY SE TÝKALY VAŠE ZAHRANIČNÍ CESTY A CO BYLO VAŠÍM HLAVNÍM ÚKOLEM?

Mé zahraniční pracovní cesty se v posledních letech týkaly technických asistencí v Turecku a Severní Makedonii. Zaměřeny byly na metodiku sestavování vládních účtů a EDP statistiky, za něž oba státy jako kandidátské země na vstup do EU musí do Eurostatu zasílat své údaje.

JAK SE VÁM PODAŘILO HLAVNÍ ÚKOL SPLNIT?

Podmínky projektu technické asistence a očekávané výsledky, které jsou součástí každého kontraktu o spolupráci, se mi rámcově splnit podařilo. Celkový přínos pro danou zemi musí spíše posoudit jiní a s určitým časovým odstupem. Pro mě bylo pokaždé dobrým signálem, že kolegové z partnerských úřadů vyjadřovali spokojenost a zájem o pokračování spolupráce. V obou zmíněných kandidátských státech jsem byl na technických asistencích již opakovaně.

CO POVAŽUJETE PRO SEBE OSOBNĚ ZA NEJVĚTŠÍ PŘÍNOS ZAHRANIČNÍCH PRACOVNÍCH CEST?

Možnost porovnat podmínky pro práci i běžný život kolegů v jiných zemích mi pokaždé rozšíří obzory, a umožní hodnotit domácí problémy z jiného úhlu. Podařilo se mi také dostat na místa, kam bych se soukromě pravděpodobně nikdy nepodíval, mj. proto, že statistické úřady se v uvedených případech nenacházejí v turisticky nejatraktivnějších lokalitách. V neposlední řadě oceňuji příležitost procvičit si konverzaci v angličtině a znalosti manuálů Eurostatu důležitých pro mou práci v ČSÚ.

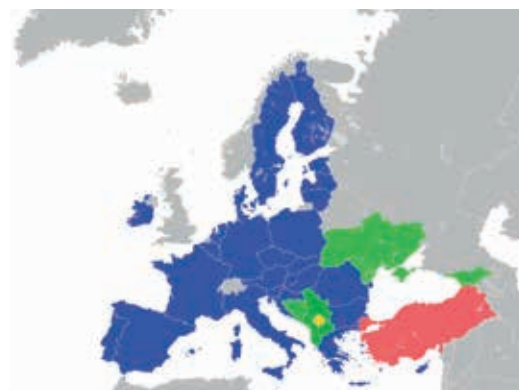
Další větší projekty s naší účastí byly realizovány pro Turecko (2006–09), Tádžikistán (2007–11), Egypt (2008–10), Ázerbájdžán (2009–11, 2015–18), Kazachstán (2012–17) a Gruzii (2019–21). Často se zaměřovaly na širokou problematiku národních účtů, ale rovněž na registry, metadata a klasifikace, statistiku

Dlouhodobá spolupráce probíhá se Statistickým úřadem Severní Makedonie. Loni v této zemi působili např. čeští experti na statistiky obchodu a služeb.

cestovního ruchu atd. V roce 2010 vybraní zkušení experti z ČSÚ prováděli hodnocení národních statistických systémů Ázerbájdžánu, Makedonie a Chorvatska a v roce 2011 Srbska, s cílem pomoci s nastavením následného směřování a rozvoje. Krátkodobé aktivity technické asistence jsme během uplynulých 20 let zajišťovali i pro následující země: Litva, Lotyšsko, Ukrajina, Rusko, Uzbekistán, Kyrgyzstán, Arménie, Malta, Maďarsko, Rumunsko, Slovensko, Turecko, Albánie, Černá Hora, Bosna a Hercegovina, Chorvatsko, Kosovo, Srbsko.

V rámci našeho působení reagujeme na poptávku a potřeby přijímajících zemí, přičemž dlouhodobě aktivně podporujeme především ty, v nichž můžeme navázat na námi doposud poskytnutou asistenci. Vedle harmonizace statistiky na mezinárodní úrovni a praktické pomoci jiným statistickým úřadům s nastavením a rozvojem sběru, zpracování i diseminace statistických dat mají naši experti rovněž příležitost diskutovat o aktuálních otázkách s jinými odborníky, rozvíjet své znalosti a schopnosti a předávat je dalším generacím statistiků.

V současné době se pomoc ČSÚ formou technických asistencí zaměřuje především na státy západního Balkánu, které se připravují na vstup do EU.

Důvěra a důvěryhodnost jsou spojené nádoby

Ochraně důvěrných údajů věnuje ČSÚ velkou pozornost.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Pro to, aby Český statistický úřad mohl plnit své poslání, jímž je podávat objektivní, přesné a důvěryhodné informace o stavu naší společnosti, potřebuje získávat data od firem, občanů a dalších subjektů, které na území České republiky působí. Tato data mnohdy mají důvěrný charakter a povinností ČSÚ je tuto důvěru nezklamat a zajistit, aby zpracovávané informace nemohly být zneužity.

Jedná se o spojené nádoby: Kvalitní statistické údaje, jimž mohou uživatelé důvěřovat, dokážeme poskytovat pouze tehdy, když jako podklad používáme kvalitní a spolehlivá data od respondentů. A ta získáme jen v případě, že nám jejich poskytovatelé důvěřují. Proto je pro nás důvěra veřejnosti velmi důležitá a na jejím udržení nám značně záleží.

JAK DATA SBÍRÁME A CHRÁNÍME

Proč shromažďujeme údaje? Všechna data vyprávějí příběh, a v souhrnu tak poskytují ucelený obraz o nás a o naší zemi. Údaje od respondentů přetváříme na statistické informace, které následně vlády, obce, podniky, a všichni další využívají k přijímání kvalifikovaných rozhodnutí nebo k plánování svých služeb. Bez objektivních, přesných a důvěryhodných dat by fungování a řízení společnosti bylo mnohem obtížnější, a lidé by se dopouštěli více chyb a omylů.

ČSÚ je pověřen získáváním, zpracováním a poskytováním statistických údajů na základě zákona o státní statistické službě, který jej na jedné straně opravňuje důvěrná data získávat a zpracovávat, ale na druhé straně mu ukládá povinnost tato data chránit a zajistit jejich bezpečnost.

Ochranu důvěrnosti a dat bereme v ČSÚ velmi vážně. Používáme moderní nástroje, software a procesy, které zajišťují bezpečnost a zachování ochrany jednotlivých údajů. Před neoprávněným přístupem zvenčí chrání důvěrné informace vysoce spolehlivý kyberbezpečnostní systém, interně mohou s těmito daty pracovat pouze oprávnění zaměstnanci, a všichni naši zaměstnanci složili slib mlčenlivosti. Před vlastním zpracováním bývají data anonymizována, tzn., že již nelze zpětně určit konkrétní osobu, podnik či jiný zdroj, o nichž vypovídají. Publikovaná data jsou v agregované podobě, tedy za určité charakteristické skupiny (např. rodiny s nezletilými dětmi, podniky nad 10 zaměstnanců, příjemci starobního důchodu nad 70 let...), a ani v tomto případě není možné přiřadit libovolný údaj jednomu vybranému subjektu.

5. ZÁSADA KODEXU EVROPSKÉ STATISTIKY

ZÁSADA NEZBYTNOSTI A PŘÍMĚŘENOSTI

Zásada nezbytnosti a přiměřenosti ve statistice znamená, že zjišťujeme jen to, co je pro daný účel nezbytné. Od respondentů nepožadujeme a z žádných dalších zdrojů nezískáváme informace, které neslouží pro sestavení potřebných statistik. Veškerá šetření prováděná ČSÚ jsou uvedena ve vyhlášce o Programu statistických zjišťování, která vychází každý rok v listopadu. Během přípravy a schvalování vyhlášky musí být řádně zdůvodněno, proč se daná šetření mají provádět, k čemu budou výsledky sloužit a zda stejného cíle nelze dosáhnout jednodušším, pro respondenty méně zatěžujícím způsobem. Šetření je do vyhlášky zařazeno vždy teprve po důkladném posouzení. Témata a termíny všech zveřejňovaných výstupů uvádíme s předstihem v Katalogu produktů. Ten je dostupný na webu ČSÚ (<https://www.czso.cz/csu/czso/katalog-produktu>), a již od konce kalendářního roku v něm najdete seznam produktů pro rok následující.

Neustále také usilujeme o snižování zátěže, kterou pro respondenty představuje vyplňování formulářů a poskytování statistických dat. V maximální míře využíváme veřejných databází a administrativních zdrojů dat, nicméně bez údajů sdělených přímo respondenty se zatím stále neobejdeme. Mnohé cenné informace nelze jiným způsobem získat. Proto děkujeme všem, kteří nám svá data poskytují, ať jsou to fyzické, nebo právnické osoby, jednotlivci, či domácnosti. Velmi si vaši důvěry vážíme a i nadále budeme usilovat o to, abychom ji nezklamali. Zajištění bezpečnosti a důvěrnosti dat je pro nás zásadní prioritou.

Růst cen nemovitostí v EU se loni zastavil

Česko patřilo k zemím, kde ceny nemovitostí klesly.

KAROLÍNA ZÁBOJNÍKOVÁ
analytička ČSÚ

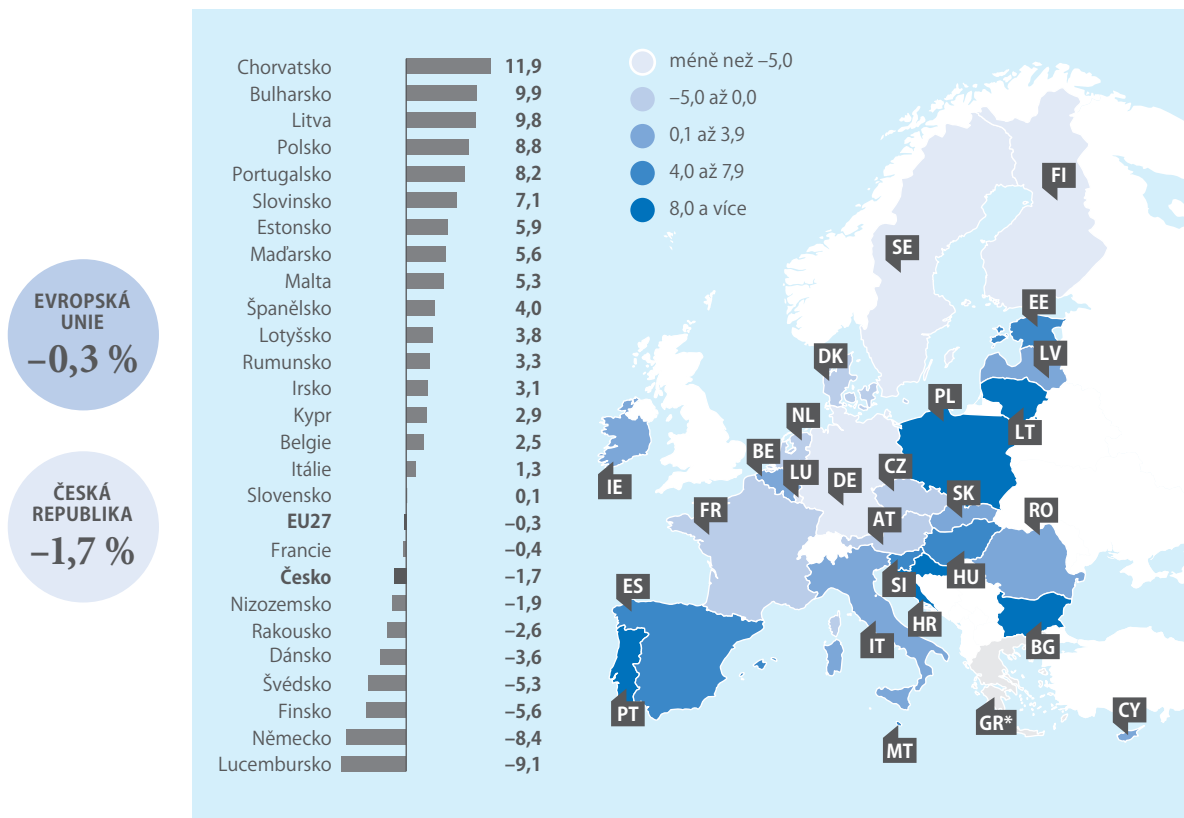
Trh nemovitostí v Česku i v celé Evropské unii zažíval po roce 2013 dlouhé období cenového růstu, které ukončil až rok 2023. Růst cen v poslední dekádě poháněla nejprve poptávka povzbuzená nízkými úrokovými sazbami. K velkému zrychlení tempa růstu cen došlo v letech 2021 a 2022, kdy do nemovitostí směřovaly finanční prostředky, které část lidí uspořila v průběhu pandemické uzávěry ekonomiky. Brzdou se stal až rok 2023, v němž pokles kupní síly související s vysokou inflací a nárůstem úrokových sazeb zchladily nemovitostní trh. Loni proto index cen nemovitostí (HPI) v EU poprvé od roku 2013 klesl, konkrétně o 0,3 %.

Růst cen nemovitostí v EU se zastavil už ve čtvrtém čtvrtletí roku 2022, kdy došlo k mezičtvrtletnímu poklesu o 1,6 %. V prvním čtvrtletí 2023 přišel další pokles o 0,7 % a po dvou nárůstech o 0,5 % a 0,7 % se rok uzavřel opětovným mezičtvrtletním poklesem o 0,3 %. Alespoň jeden mezičtvrtletní pokles HPI zaznamenala loni většina zemí EU. Výjimkami byly Bulharsko, Chorvatsko, Litva, Malta, Portugalsko a Slovinsko.

Za celý rok 2023 klesl index cen nemovitostí celkem v devíti zemích EU. Nejvíce se snížil v Lucembursku (-9,1 %) a v Německu (-8,4 %). Silný německý propad byl zřejmě důvodem pro celkový pokles HPI v Unii. Ceny

nemovitostí klesaly také v severní Evropě (Finsko, Švédsko, Dánsko). Naproti tomu dvouciferný přírůstek měl loni HPI v Chorvatsku (11,9 %) a blízko deseti procentům nárůstu se nacházely také Bulharsko (9,9 %) a Litva (9,8 %). Téměř ve všech zemích EU, s výjimkou Kypru, přírůstek zpomalil. Stále však přetrvávalo zřetelné rozdělení na novější a starší země EU. V zemích východní poloviny EU rostly ceny nemovitostí výrazněji. Výjimkou ve skupině zemí, které vstoupily do EU po roce 2000, bylo Česko, kde ceny nemovitostí loni klesly o 1,7 %. Ovšem během růstového období let 2013–2022 se index v Česku zvýšil o 129,3 %, zatímco v celé Evropské unii se mezi lety 2014 a 2022 HPI zvýšil o 52,8 %.

INDEX CEN NEMOVITOSTÍ V ZEMÍCH EU V ROCE 2023 (meziroční změna v %)

EVROPSKÁ UNIE
-0,3 %

ČESKÁ REPUBLIKA
-1,7 %

*údaj za Řecko není dostupný. Zdroj: Eurostat

Jak se v EU měří úroveň digitalizace podniků?

Digitálně nejvyspělejší podniky v rámci EU jsou ve Finsku. Na opačném konci žebříčku se nacházejí podniky v Rumunsku a Bulharsku. Podniky v Česku jsou v míře digitalizace za rok 2023 podprůměrné.

KAMILA BUREŠOVÁ

oddělení statistiky výzkumu, vývoje a informační společnosti

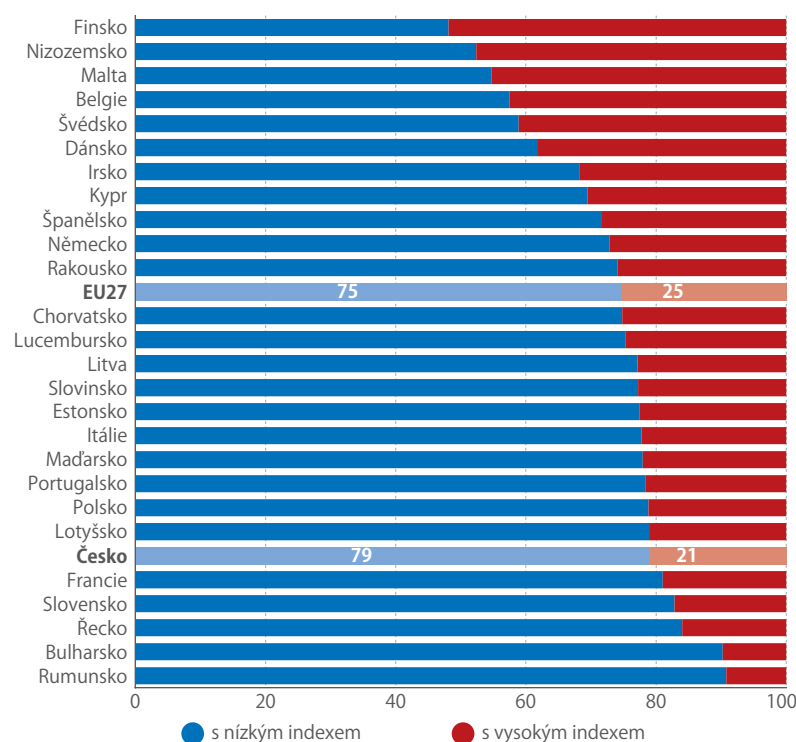
Ke sledování pokroku podniků v digitální oblasti a porovnání toho, jak se jim daří zavádět a využívat informační a komunikační technologie, se dá přistoupit nejrůznějšími způsoby. Například Evropský statistický úřad (Eurostat) od roku 2015 každoročně počítá tzv. Digital Intensity Index, česky index digitální vyspělosti. Index je sestaven z dvanácti indikátorů, zjišťovaných v rámci ročního statistického šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v podnikatelském sektoru. Toto šetření se provádí na základě nařízení EU, což zaručuje, že zjištěné výsledky za podniky s 10 a více zaměstnanci v zemích EU jsou srovnatelné. Pro každý podnik dosahuje index hodnot od 0 do 12. Je ale nutné dodat, že většina z dvanácti indikátorů, které každý rok vstupují do výpočtu tohoto indexu, se mění. Například mezi roky 2022 a 2023 došlo v dotazníku k výměně dvou třetin hodnotících ukazatelů. Srovnávání míry

digitalizace podniků v různých letech proto není vhodné a značně kolísá.

CO INDEX ZA ROK 2023 ZAHRNJE

V roce 2023 patřily mezi hodnocené oblasti přístup podniků na internet, využívání vybraných digitálních technologií, informačních systémů nebo aplikací a elektronický prodej. Podniky získávaly body za to, pokud alespoň polovina jejich zaměstnanců měla v práci přístup na internet, nebo když rychlost jejich pevného připojení k internetu dosahovala alespoň 30 Mbit/s. Hodnotilo se také využívání nejrůznějších podnikových informačních systémů, konkrétně, zda firmy používají ERP systém pro elektronické řízení firmy a sdílení informací a CRM systém nebo aplikaci pro řízení vztahů se zákazníky. Dále se přidělovaly body za firemní účet na sociálních médiích, za používání placených cloudových služeb, technologií umělé inteligence nebo provádění pokročilé analýzy dat. Mezi hodnocené oblasti patřilo také to, zda podniky uskutečňují online prodeje, tzn., jestli mají např. vlastní e-shop nebo nabízejí produkty v prostředí online tržišť. V neposlední řadě byl hodnocen význam elektronických prodejů pro podniky, vyjádřený podílem tržeb získaných z e-prodejů na celkových podnikových tržbách.

PODNIKY* V ZEMÍCH EU PODLE INDEXU DIGITÁLNÍ VYSPĚLOSTI (% , 2023)

* s 10 a více zaměstnanci

Zdroj: Eurostat

PŘES 50 % JENOM FINSKO

V tomto článku je používáno dělení na podniky s nízkým indexem (tzn. dosáhly max. 6 bodů z 12 možných) a s vysokým indexem digitální vyspělosti (získaly alespoň 7 nebo více bodů). Jedinou zemí Evropské unie, kde v roce 2023 mírně převažují podniky s vysokým digitálním indexem (52 %) nad podniky s nízkým indexem, je Finsko. Relativně významný, i když menšinový, podíl podniků s vysokým indexem digitální vyspělosti nalezneme ještě v Nizozemsku (48 %) nebo na Maltě (45 %). Ve všech ostatních zemích Evropské sedmadvacitky výrazně převažují podniky s nízkým indexem digitální vyspělosti. Více než 90% podíl podniků s nízkým indexem digitální vyspělosti najdeme v Bulharsku a Rumunsku. Přes 70 % podniků v těchto dvou zemích dosáhlo v indexu digitální vyspělosti maximálně tří bodů z dvanácti možných.

Podnikatelský sektor v Česku se za rok 2023 mezi 27 členskými státy EU řadí na 22. místo. Průměrně

za celou EU měla v roce 2023 čtvrtina podniků vysoký index digitální vyspělosti a tři čtvrtiny podniků nízký. U nás na vysoký index dosáhlo 21 % podniků, nízký se týkal 79 %. Podobně jako podniky v Česku jsou na tom i v Lotyšsku, Polsku, Portugalsku, Maďarsku nebo v Itálii.

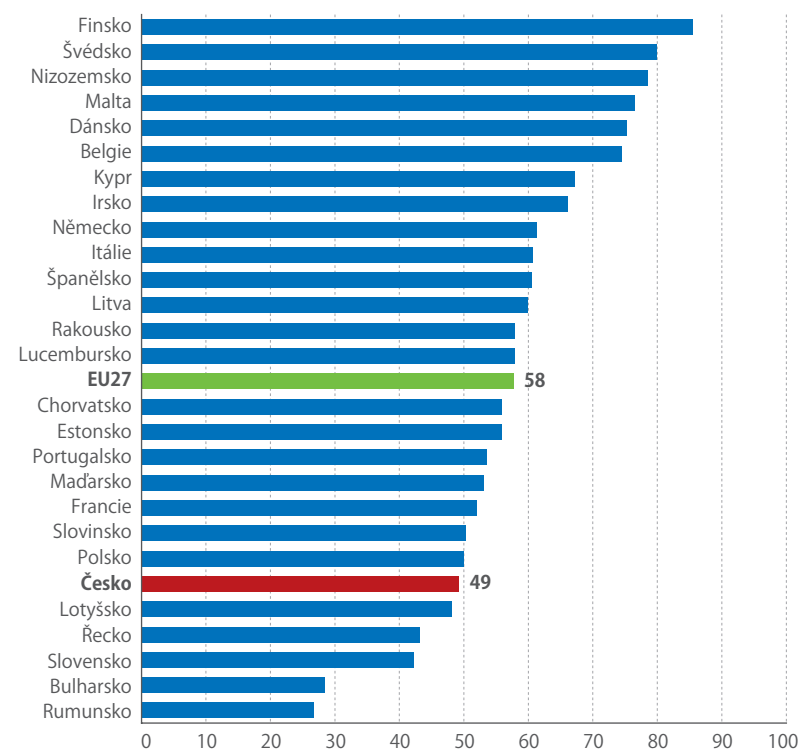
Hodnota indexu digitální vyspělosti se významně liší mezi velikostními skupinami podniků vyjádřenými počtem zaměstnanců. Zatímco malé podniky (tj. podniky s maximálně 49 zaměstnanci) se ve všech zemích EU27 výrazně častěji vyznačují nízkými indexy digitální vyspělosti, velkým podnikům (s 250 a více zaměstnanci) naproti tomu patří častěji vysoké indexy.

ZÁKLADNÍ ÚROVEŇ DIGITALIZACE

Eurostat dále sleduje podíl malých a středních podniků s alespoň základní úrovní míry digitalizace. Jedná se o podíl podniků, které z dvanácti hodnocených indikátorů získaly alespoň 4 body. Primárně se posuzuje kategorie malých a středně velkých subjektů, tedy podniků s 10 až 249 zaměstnanci. Jedním z cílů Evropské digitální dekády je zvýšit úroveň míry digitalizace malých a středních podniků tak, aby alespoň základní úroveň míry digitalizace dosahovalo v rámci EU průměrně více než 90 % malých a středních podniků.

V roce 2023 se v tomto ukazateli umístily nejlépe malé a středně velké podniky ve Finsku, z nichž základní úroveň digitalizace dosáhlo 86 %. Celkem 10 až 12 bodů dosáhlo 12 % tamějších malých a středních

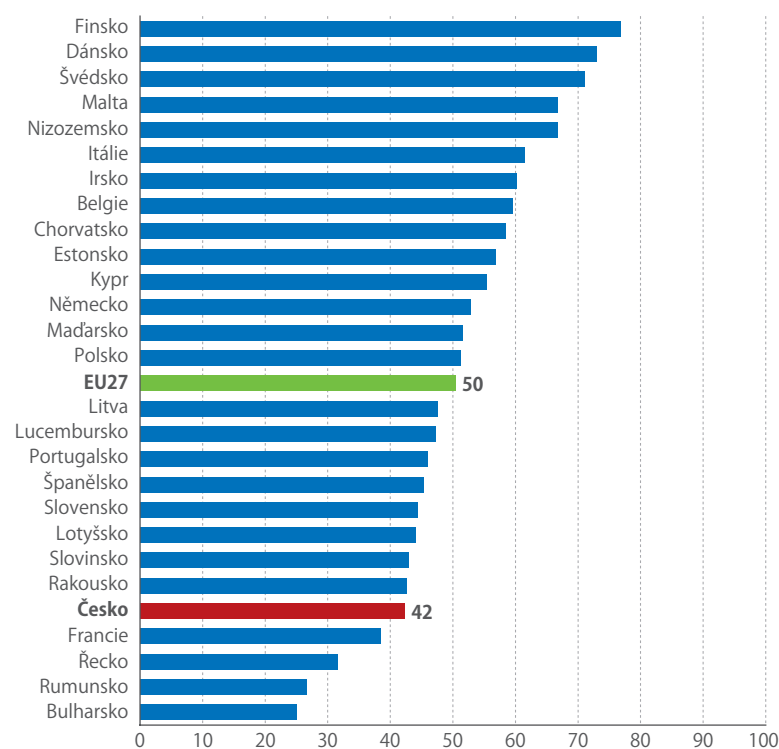
MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKY* V ZEMÍCH EU S ALESPŮŇ ZÁKLADNÍ ÚROVNÍ MÍRY DIGITALIZACE (% , 2023)

* s 10 až 249 zaměstnanci

Zdroj: Eurostat

PODNIKY* V ZEMÍCH EU POUŽÍVAJÍCÍ ALESPŮŇ JEDNU Z MODERNÍCH TECHNOLOGIÍ** (% , 2023)

* s 10 a více zaměstnanci

** cloud computing, pokročilá analýza dat, umělá inteligence

Zdroj: Eurostat

podniků. Druhá příčka patří malým a středně velkým podnikům ve Švédsku, kde v roce 2023 bylo 80 % podniků s alespoň základní mírou digitalizace. Průměrně za celou EU mělo alespoň základní úroveň digitalizace 58 % malých a středních podniků. České malé a střední podniky skončily pod průměrem EU, základní úroveň digitalizace byla zjištěna u 49 % z nich.

Dosažení cíle 90 % je tedy realita poměrně vzdálená. Tuto hranici za rok 2023 překračují pouze velké podniky zaměstnávající více než 250 zaměstnanců, a to jak v Česku (91 %), tak v průměru EU (91 %).

NAPLNÍME CÍLE DIGITÁLNÍ DEKÁDY?

Cílem politického programu Digitální dekáda 2030 je, aby 75 % podniků do roku 2030 využívalo alespoň jednu z těchto technologií: cloud computing, pokročilou analýzu dat nebo umělou inteligenci. Loni tento cíl splňovaly v EU jen podniky ve Finsku, kde šetření potvrdilo 77 % vyhovujících subjektů. Blízko k dosažení cíle mají podniky v Dánsku (73 %) nebo ve Švédsku (71 %). Nejdále jsou naopak podniky v Rumunsku a Bulharsku, kde alespoň jednu ze tří zmíněných technologií používá 25 %, resp. 27 % podniků. Pro podnikatelský sektor v Česku je stanovený cíl také poměrně daleko, protože v roce 2023 používalo placený cloud, umělou inteligenci nebo pokročilou analýzu dat 42 % tuzemských podniků. V průměru EU27 to byla přesně polovina podniků s více než 10 zaměstnanci.

Posviťte si na energie

Osvětlení, vytápění, doprava, výroba: energie je pro náš každodenní život nezbytná. Bez energie nemohou lidé ani podniky fungovat. Zapnutí počítače nebo nastartování auta jsou úkony, které považujeme za samozřejmost, ale představují poslední fázi složitého procesu.

Nová interaktivní publikace z dílny Eurostatu pomáhá přiblížit složité téma výroby energie. Odpovídá jak na potřeby těch, kteří se v energetice nevyznají, tak přináší mnoho nového i zkušenějším uživatelům.

Obnovitelné zdroje se v roce 2022 podílely na výrobě energie v Evropě už více než 43 %. Druhým největším zdrojem byla jaderná energie (28 %), následovaná pevnými palivy (19 %), zemním plynem (6 %) a ropou (3 %). Skladba produkované energie se však v jednotlivých zemích EU velmi liší. V roce 2022 pocházela na Maltě veškerá vyrobená energie z obnovitelných zdrojů a v dalších 15 zemích EU představovaly obnovitelné zdroje nejméně polovinu. V Lotyšsku činil jejich podíl 99,6 %, v Portugalsku 98 % a na Kypru 96 %. Význam jaderné energie byl obzvláště vysoký ve Francii (71 % celkové národní výroby energie), v Belgii (67 %) a na Slovensku (61 %). Pevná paliva byla hlavním zdrojem energie vyráběné v Polsku (70 %), v Estonsku (59 %), v Česku (46 %) a v Bulharsku (45 %). Zemní plyn měl největší podíl v Nizozemsku (53 %), v Irsku (37 %) a v Rumunsku (34 %), zatímco podíl ropy byl největší v Dánsku (33 %).

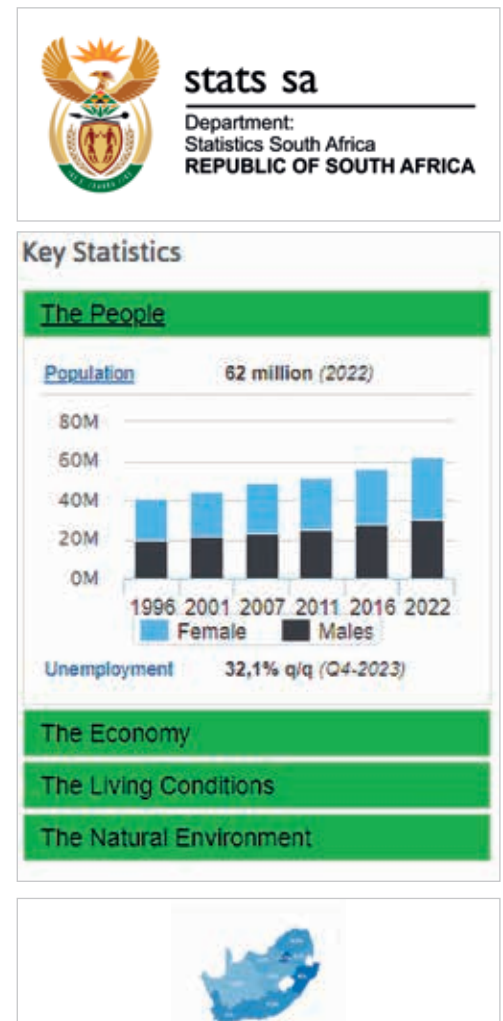
bit.ly/49AF5dF

Chcete dostávat informace z druhého konce světa?

Pokud máte zájem dostávat aktuální informace o vybraných ukazatelích demografického, sociálního či ekonomického vývoje v Jižní Africe, můžete se zaregistrovat přímo na webu jihoafrického statistického úřadu.

Stats SA ročně zveřejňuje zhruba 250 zpráv, při registraci si můžete vybrat, jaké tematické oblasti vás zajímají. Aby zjistil potřeby uživatelů dat, zasílá Stats SA zahraničním odběratelům statistických novinek občas různé dotazníky. Kromě toho každoročně provádí průzkum spokojenosti uživatelů, v němž odborná veřejnost vyjadřuje své názory na zveřejňované výstupy (zejména formu a včasnost) a na informační služby.

bit.ly/4cP5E1w

Historické statistické ročenky Bulharska

Bulharský statistický úřad postupně zveřejňuje historické statistické ročenky naskenované ve strojově čitelném formátu.

První statistická ročenka s údaji za rok 1908 má 525 stran. Údaje jsou rozděleny do 16 oddílů: Území a obyvatelstvo, Hospodářský život, Průmysl, Finančnictví, Silnice, Pošty a telegrafy, Volby do zákonodárných sborů, Vláda, Vojsko, Soudnictví, Knihy a umění, Lékařství, Školství, Soudnictví, Meteorologie, Nehody. Statistická ročenka je dvojjazyčná – v bulharštině a francouzštině.

V nepravidelných intervalech jsou zveřejňovány další ročenky, u každého vydání je krátká anotace, která zmiňuje, čím se dané vydání liší od ročenky přechozí.

bit.ly/3Q1Rbpi

Kdo bude volit do Evropského parlamentu?

Eurostat požádal národní statistické úřady členských států EU o specializovaný sběr údajů o počtu osob oprávněných volit v letošních volbách do Evropského parlamentu. Ty se budou konat ve vybraných dnech od 6. do 9. června 2024.

Z vnitrostátních odhadů vyplývá, že v termínu voleb se nejvyšší počet oprávněných voličů očekává v Německu (64,9 mil. osob), ve Francii (49,7 mil.) a v Itálii (47,0 mil.). Nejméně voličů by mělo dorazit k urnám na Maltě (0,4 mil.), v Lucembursku (0,5 mil.) a na Kypru (0,7 mil.). Tyto údaje vycházejí především z počtu obyvatel členských zemí a podobně jsou na velikost populace navázány i absolutní počty prvovoličů, tj. osob, které dosáhly volebního věku od posledních

evropských voleb v roce 2019. Nejvíce lidí, kteří půjdou do EP volit poprvé, se očekává v Německu (5,1 mil.), ve Francii (4 mil.) a v Itálii (2,8 mil.). Nejnižší počty opět předpokládají na Maltě (20 tis.), na Kypru (37 tis.) a v Estonsku (70 tis.). Nejsilnější poměrné zastoupení budou mít prvovoliči v Belgii, ve Francii a v Německu, a to 9,7%, 8,0% a 7,9% ze všech oprávněných voličů.

Právo volit ve volbách do Evropského parlamentu mají v Česku občané České republiky, kteří dosáhnou 18 let věku alespoň ke druhému dni voleb. Hlasovat mohou také ostatní občané EU, kteří jsou na území České republiky registrováni k přechodnému nebo trvalému pobytu alespoň 45 dní před volbami.

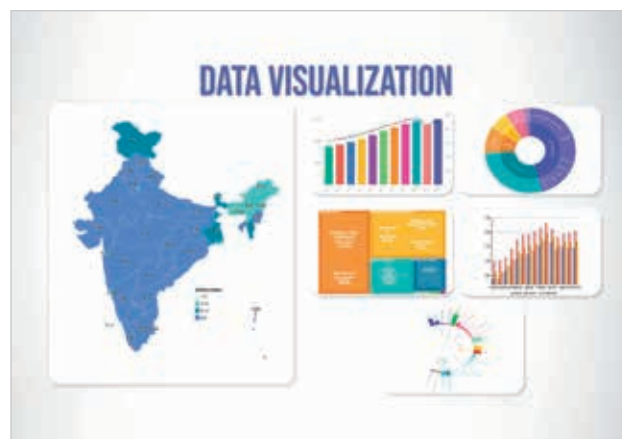
bit.ly/3Q1DEy7

Indie nejen v grafech

Indický statistický úřad zveřejnil novou sadu vizualizačních nástrojů.

K dispozici jsou v podobě různých interaktivních grafů, kartogramů, kartodiagramů či schémat údaje z pěti oblastí: národní účty, cenová statistika, statistika trhu práce, statistika průmyslu a vybraná šetření u domácností.

Podle povahy ukazatelů lze volit údaje zpětně až do roku 2015, a to na roční, čtvrtletní či měsíční bázi. U vybraných ukazatelů je také možné

srovnání mezi jednotlivými státy indické federace.

bit.ly/3JjudX2

Nákupy načerno

K nejpředraženějším potravinám na černém trhu v poválečném Československu patřily sádlo, káva a cukr.

**PAVEL
HORTIG**

oddělení marketingu
a PR

I v Československu zůstal po osvobození v květnu 1945 v platnosti přidělový systém s lístky na potraviny a jiné nedostatkové zboží zavedený v době okupace. Široce rozšířený byl také nelegální obchod s nimi. Tehdejší statistici se pokoušeli zjistit rozdíly mezi úředně stanovenými cenami a reálnými cenami v obchodech již během tzv. protektorátu. Vzhledem ke strachu z přísných trestů za „šmelinu“ ovšem nebyli respondenti příliš ochotní poskytovat pravdivé informace o nákupech, a tak cenová statistika během války trpěla nedostatkem hodnověrných údajů.

PRAŽANÉ SI PŘIPLATILI NEJVÍCE

Hned v prvním mírovém roce došlo k dalšímu pokusu zjistit černé ceny při šetření, které provedlo v září 1945 ministerstvo zemědělství prostřednictvím okresních národních výborů. Sesbíraná data ministerstvo předalo ke zpracování Státnímu úřadu statistickému. Co se podařilo zjistit, se dozvídáme z článku „Ceny v černém obchodě a životní náklady“, zveřejněném Stanislavem Berounským ve Statistickém zpravodaji v roce 1946. Nejednalo se o skutečné statistické šetření, protože černý obchod zůstal nadále zakázaný a jeho ceny nebylo možné ověřit podle uskutečněných prodejů, ale jen „z doslechu“. Výsledky byly podle Berounského přesto přesvědčivé a důvěryhodné.

Šetření se omezilo jen na potraviny. Statistiky překvapilo, že mezi cenami z hlášení z jednotlivých obcí se nevyskytovaly tak diametrální rozdíly, jak by se dalo očekávat. I když na mnoha místech byla zaznamenána

Základ mnoha jídel v poválečné době tvořily brambory, protože byly levné a snadno se pěstovaly.

Foto: Bejvavalo.cz

Foto: Wikimedia

různá cenová rozpětí, někdy velmi značná, bylo přesto možné sledovat vývojové tendence podle krajů, velikosti měst a vzdálenosti od ekonomických a průmyslových center. Téměř u všech druhů zboží byly nejvyšší ceny v Praze, za ní následovaly oblasti plzeňská, moravsko-olavská a brněnská. V průměru pak byly ceny vyšší v Čechách než na Moravě se Slezskem, všeobecně pak vyšší ve vnitrozemí než v pohraničí.

Statistikci se pokusili také vysledovat, jaký vliv mají ceny „černého“ obchodu na životní náklady domácností a jaké úrovně dosáhla skutečná cenová hladina. Vypočetli proto náklady na výživu pětičlenné dělnické rodiny na 4 týdny podle předválečného schématu indexu životních nákladů, a to podle černých cen platných v Praze a rovněž podle cen zjištěných v průměru za Čechy, Moravu a Slezsko. Tyto náklady, které při úředních cenách platných v září 1945 činily v Praze 995 korun, dosahovaly u černých cen v témže období 19 553 korun. Ceny potravin na černém trhu v Praze tak byly v průměru téměř 20krát vyšší než ceny úřední. „A to nebyly tyto ceny již na svém vrcholu, kterého dosáhly povětšinou v měsíci dubnu 1945. V posledních měsících alespoň u většiny artiklů dosti značně poklesly. U nejzávažnějších druhů zboží, jako například sádla, másla, cukru, kávy aj., činí rozdíl proti cenám úředním ještě několikrát více,“ uvedl Berounský.

Jaké tedy byly rozdíly mezi černými a úředními cenami v Praze? Kilogram pšeničné hladké mouky byl dražší 14,9krát (oficiálně 3,70 Kč, na černém trhu 55,00 Kč), kilogram brambor 2,9krát (2,05 Kč vs. 6,00 Kč), kilogram hovězího masa 23,9krát (17,80 Kč

vs. 425,00 Kč), kilogram husy 16,4krát (27,50 Kč vs. 450,00 Kč), kilogram vepřového sádla 69,4krát (21,60 Kč vs. 1 500,00 Kč), kilogram másla 29,8krát (35,20 Kč vs. 1 050,00 Kč), litr mléka 10,2krát (2,45 Kč vs. 25,00 Kč), jedno vejce 18,0krát (1,25 Kč vs. 22,50 Kč), kilogram cukru 42,2krát (7,70 Kč vs. 325,00 Kč), kilogram jablek 7,3krát (8,90 Kč vs. 65,00 Kč), kilogram zrnkové kávy 60,0krát (50,00 Kč vs. 3 000,00 Kč), kilogram čaje 8,0krát (250,00 Kč vs. 2 000,00 Kč) a kilogram čokolády 38,5krát (39,00 Kč vs. 1 500,00 Kč).

PODSTATNOU ČÁST SPOTŘEBY TVOŘILY POTRAVINY NA PŘÍDĚL

Statistickí si uvědomovali, že výše uvedená suma je pouze teoretická, protože žádná domácnost nenakupovala výhradně jen na černém trhu. V tom případě by její roční finanční výdaje dosahovaly řádově statisíců korun. Všechny domácnosti ale využívaly přiděly na potravinové lístky s úředními cenami. Nákupy na černém trhu se proto měly týkat jen těch druhů potravin, u nichž byly přiděly nižší, než jaká byla předválečná průměrná spotřeba domácností. Statistickí následně hodnotu tohoto zboží nad přidělovým limitem vyčíslili.

Výdaje na přiděly v úředních cenách činily v září 1945 pro pětičlennou dělnickou rodinu v Praze zhruba 848 Kč za 4 týdny, výdaje v černých cenách 7 880 Kč, dohromady 8 728 Kč. V průměru Čech, Moravy a Slezska to bylo 833 Kč a 6 336 Kč, dohromady 7 169 Kč. Celá předválečná spotřeba v úředních cenách dosahovala 984 Kč, pouze v černých cenách by vyžadovala 15 141 Kč. „To tedy znamená, že v průměru Čech, Moravy a Slezska jsou ceny černé průměrně asi 15krát vyšší než ceny úřední,“ shrnul výsledky cenové analýzy Berounský.

Z údajů bylo zřejmé, že běžné rodiny si jen stěží mohly dovolit stravovat se stejně jako v době předválečné, protože výdaje na potraviny tehdy

Na rozdíl od současnosti se na vepřích cenilo, když byli tuční a měli hodné sádla.

Foto: Bejvalovo.cz

Přídělový systém zůstal v Československu v platnosti až do roku 1953.

Foto: Wikimedia

představovaly téměř 50 % rodinného rozpočtu. „Měli by se počítati i náklad na ošacení, topivo, mýdlo, kuřivo a podobně při černých cenách, došli bychom k cifrám, které vynakládá na své životní náklady sotva horních deset tisíc. Podle toho bylo by tedy možno usuzovati, že rozsah obchodů na černém trhu, uskutečňovaný za tyto závratné ceny, nemůže dosahovati takové míry, jak se často ve veřejnosti traduje,“ shrnul autor článku. Běžní obyvatelé republiky si mohli podle něj dovolit podobné přilepšení jen ve velmi omezené míře a jen příležitostně.

ZA LEVNĚJŠÍMI POTRAVINAMI NA VENKOV

Šetření o černých cenách neposkytlo informace o množství zboží prodaného za tyto ceny. Statistickí proto neznali skutečný rozsah nelegálních obchodů. Přesto se domnívali, že v porovnání s nákupy na přiděly za ceny úřední tvořily obchody za černé ceny jen malý zlomek. Neoficiální obchod nebyl nicméně bezvýznamným hospodářským jevem. Převážná většina obchodů na černém trhu se však prováděla výměnou za jiné zboží, například za rovněž nedostatkové oblečení, nebo se uskutečňovala nákupem u příbuzných a známých na venkově za ceny, které sice nebyly na úrovni úředních, ale rozhodně nedosahovaly výše černých cen v obchodech.

Jaký byl vývoj indexů spotřebitelských cen v Česku a jak se zjišťují, se dozvíte na webu ČSÚ:

 bit.ly/3vTfEq8

Česko: 20 let v Evropské unii

Vydavatel: ČSÚ

K výročí 20 let od vstupu České republiky do Evropské unie vydává ČSÚ publikaci, která ze statistického pohledu shrnuje společenský a ekonomický vývoj Česka v posledních dvou dekadách a přibližuje pozici naší země v rámci EU. Informace jsou podány ve formě názorných grafů se stručnými komentáři tak, aby byly srozumitelné a zajímavé i pro laické čtenáře. Ti tak snadno získají přehled, jak se Česku po vstupu do Unie dařilo v různých oblastech, jak jsme na tom ve srovnání s ostatními členskými zeměmi a jaké jsou trendy vývoje do budoucna.

ZMĚNY NA MNOHA ÚROVNÍCH

Vstup do Evropské unie znamenal pro naši zemi významný mezník doprovázený celou řadou změn. Jednou z nejvýznamnějších bylo uplatnění pravidel společného trhu, tedy volného pohybu zboží, osob a kapitálu. To nastartovalo etapu silného hospodářského růstu a rychlého rozvoje exportních odvětví doprovázeného výrazným přílivem přímých zahraničních investic. Již v první dekádě členství tak česká ekonomika získala svou současnou podobu s mimořádně silným zastoupením průmyslu v pozici dodavatele pro obchodní partnery v západní části Unie, zejména v Německu. To přináší benefity v obdobích hospodářského růstu, ale v časech, kdy se západním zemím tolik nedaří, je naše závislost na nich zdrojem řady problémů.

Členství v Evropské unii je spojeno také se sociálními a kulturními změnami. Poskytuje větší možnosti cestování, studia i pracovní příležitosti v zahraničí. Dochází k transformaci v energetice, je kladen větší důraz na ochranu životního prostředí i rozvoj vědy, výzkumu a dalších oblastí, na něž se soustředí společná evropská politika. Na pozadí posledních dvaceti let probíhaly rovněž demografické změny, které dopadají na způsob života obyvatel a do budoucna představují výzvy, jež bude řešit nejen Česko.

Nová publikace ČSÚ všechny tyto změny shrnuje a představuje dobrý datový podklad pro ty, kteří mají zájem hodnotit naše členství v EU nejen na základě pocitů, ale s podporou objektivních a důvěryhodných statistických údajů.

bit.ly/3QnECF2

STATISTICKÁ ZPRÁVA O HOSPODÁŘSTVÍ SR

Vydavatel:
Statistický úřad SR

Analýza vývoje vybraných makroekonomických, úsekových a odvětvových ukazatelů na celoslovenské úrovni a u vybraných oblastí i na úrovni regionů. Data jsou za 4. čtvrtletí 2023.

bit.ly/3xMDVIA

MONITORING A HODNOCENÍ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY 2023

Vydavatel:
OECD

Přehled zemědělských politik a postupu adaptace na změny klimatu v 54 zemích světa. Identifikace klíčových aktivit směřujících k posílení odolnosti systému zásobování potravinami.

bit.ly/3JxFOBN

ABECEDA FONDŮ EU

Vydavatel:
Ministerstvo pro místní rozvoj

Souhrnné představení všech evropských dotačních programů pro období 2021 až 2027. Srozumitelný popis procesu od podání žádosti po ukončení projektu a doporučení pro řízení projektů.

bit.ly/4aZu9aG

V PŘÍŠTÍM VYDÁNÍ:

Jak jsou na tom české domácnosti

Jaké mají příjmy

Jaké jsou jejich náklady na bydlení

Jak je ohrožuje chudoba

Kdo jsou osoby v čele domácnosti

STATISTIKA&MY

MĚSÍČNÍK ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU 05/2024
ROČNÍK 14, vychází 10x ročněADRESA REDAKCE: Český statistický úřad,
Na padesátém 81, 100 82 Praha 10
telefon: 274 054 248, e-mail: redakce@czso.cz

REDAKCE: Michal Novotný (šéfredaktor), Pavel Černý (vedoucí redaktor), Eva Henzlerová, Karolína Zábajnická, Jan Cieslar, Jan Ernest, Dalibor Holý, Pavel Hortig, Jiří Kamenický, Petr Musil, Jaroslav Sixta

REDAKČNÍ RADA: Ing. Marek Rojíček, Ph.D. (předseda RR),
Ing. Bc. Eva Krumpová, MBA, doc. Ing. Jaroslav Sixta, Ph.D.,
Ing. Pavla Trendová, Ing. Petr Musil, Ph.D., Ing. Jan Ernest,
Ing. Mgr. Martin Zelený, Ph.D., Ing. Petr Böhm, Ph.D.,
Ing. Petra Kuncová, Egor Sidorov, Ph.D.,
JUDr. Veronika Zavoralová, MBA, Ing. Jaromír Makovec,
Mgr. Jana Nechvátalová, Mgr. Marcela Ernest Jindrová, B.A.,
Ing. Michal Novotný, Mgr. Jan Cieslar

LAYOUT ČASOPISU: Veronika Wölfelová, Jana Chocholoušová

GRAFICKÁ ÚPRAVA: Tomáš Kubašta
JAZYKOVÁ KOREKTURA: Tamara Wölfelová, Erika Hanáčková
FOTOGRAFIE: archiv ČSÚ, shutterstock.com, Tereza Koutecká,
freepik.com

TISK: Jiří Bartoš – SLON, spol. s r. o.

VYDAVATEL: Český statistický úřad, www.statistikaamy.cz,
ISSN 1804-7149, ev. č. MK ČR E 1992PODMÍNKY PRO VYUŽÍVÁNÍ A DALŠÍ ZVEŘEJŇOVÁNÍ INFORMACÍ
Z ČASOPISU STATISTIKA & MY:
bit.ly/3ddicBp

KALENDÁŘ: Rychlé informace

ČERVEN
2024

PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

4 ÚT

Průměrné mzdy
(1. Q 2024)

5 ST

Maloobchod
(4/2024)

6 ČT

Zahraněční obchod
se zbožím
(4/2024)Průmysl
(4/2024)Stavebnictví
(4/2024)

11 ÚT

Indexy cen vývozu
a dovozu zboží
(4/2024)Indexy
spotřebitelských cen
– inflace
(5/2024)

17 PO

Indexy cen výrobců
(5/2024)

24 PO

Konjunkturální
průzkumy
(6/2024)

28 PÁ

Čtvrtletní sektorové
úcty
(1. Q 2024)
Pohyb obyvatelstva
(1. Q 2024)

ČESKO 20 LET V EU

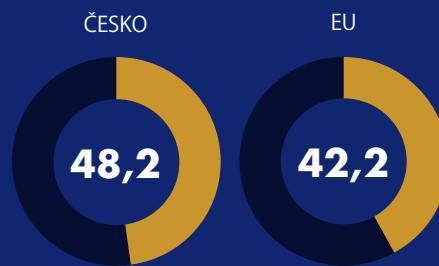
Úhrnná plodnost¹⁾

Průměrný věk matky při narození prvního dítěte

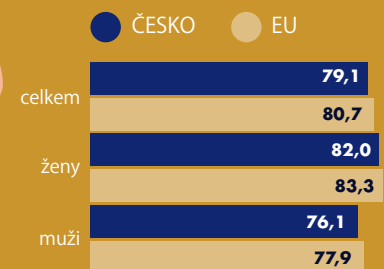
Podíl dětí narozených mimo manželství (%)

Nejvyšší dosažené vzdělání obyvatel ve věku 25–74 let (v %)

Střední délka života mužů a žen (roky)

Celkové náklady práce ve státech EU (v eurech na hodinu)

celkové pracovní náklady

mzdy a platy

Podíl tržeb podniků z elektronických prodejků na celkových tržbách (v %)

Podíl obvykle či občas pracujících z domova (v %)

